

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ-ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ
ΜΥΚΟΝΟΥ**

Εισηγήτρια: Κουκά Σταματική

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2008

σε όσους αγάπησαν και αγαπούν
τη Μύκονο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	<u>ΣΕΛ.</u> 1-3
1.-Μια μικρή ιστορική αναδρομή της Μυκόνου από τότε μέχρι σήμερα (2008)	4-22
(α. Τα χωριά. Εσωτερικοί και εξωτερικοί χώροι καθώς και η χρησιμότητα των λειτουργιών τους 4, β. Η ζωή στο χωριό 8, γ. Η ζωή στις μέρες μας 10, δ. Ρήνεια και Δήλος 12, ε. Ήθη και έθιμα 14)	
2.-Ένα μικρό αφιέρωμα στη νήσο Δήλο	23-30
(α. Ιστορική αναδρομή-συνοπτική διαδικασία 18, β. Αρχαιολογικοί χώροι 21, γ. Η λειτουργία και ο τρόπος εξέλιξης του νησιού ως τις μέρες μας 24)	
3.-Η ανάπτυξη της νήσου Μυκόνου	31-48
(α. Μια γενική όψη για τη Μύκονο 26, β. περιοχές που αποτελούν αξιοσημείωτο ενδιαφέρον 29, γ. Οι παραλίες του νησιού-τουριστική ανάπτυξη 31, δ. Τα αξιοθέατα του τόπου 37, ε. Οι λόγοι για τους οποίους αξίζει κάποιος να επισκεφτεί το νησί και η διαδρομή που πρέπει να ακολουθήσει για να φτάσει στο προορισμό του 42)	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	44
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	45-49
Βασική βιβλιογραφία	50

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Λίγα πράγματα για τη Μύκονο. Για ένα νησί όπου δεν περνά απαρατήρητο ούτε τους χειμερινούς μήνες. Γεμάτο εκπλήξεις και θεάματα. Με το τρελό ξεφάντωμα του, τους μήνες του καλοκαιριού και την γαλήνια ηρεμία του το χειμώνα. Ήθη, έθιμα, παραδόσεις. Όλα χάνονται μπροστά στην μαγεία που εκπέμπουν τα ατελείωτα ξενύχτια και οι βραδιές της Πανσέληνου.

Σκοπός μας είναι να δούμε τη Μύκονο από μία άλλη όψη, διαφορετική από αυτή που κυκλοφορεί στις διαφημίσεις και στα τουριστικά πλαίσια. Για να πετύχουμε τη πραγμάτωση αυτής της εργασίας, θα δανειστούμε τις πολύτιμες πληροφορίες που προσφέρει το internet και θα κρατήσουμε την ουσία, ώστε να επιτύχουμε την επιτυχή επίτευξη της.

Η Μύκονος ανήκει στο κεντρικό Αιγαίο και πιο συγκεκριμένα στο Νομό Κυκλάδων, όπου πρωτεύουσα τους είναι η Ερμούπολη της Σύρου. Η συνολική επιφάνεια του νησιού είναι 105.481 στρέμματα. Ενώ περιμετρικά το μήκος των ακτών της είναι 81 χιλιόμετρα. Έχει ένα Δήμο, τον Δήμο της Μυκόνου. Και ο συνολικός πληθυσμός της ανέρχεται στους 10.000 κατοίκους, σύμφωνα με πρόσφατες καταμετρήσεις προηγούμενων ετών. Το μέγιστο μήκος της είναι 14 χιλιόμετρα και το πλάτος της είναι 10 χιλιόμετρα.

Το νησί πήρε το όνομα του από τον Μύκονο, που ήταν γιός του μυθικού βασιλιά της Δήλου του Άνιου, που ήταν απόγονος του Θεού Απόλλωνα και της νύμφης Ρυούς. Η παράδοση αναφέρει ότι κάτω από τους γρανιτένιους βράχους που υπάρχουν στο νησί, βρισκόντουσαν οι γίγαντες που σκότωσε ο Ηρακλής.

Το 1207 η Μύκονος περνάει στους Ενετούς. Το 1537 την καταστρέφει ολοσχερώς ο Βαρβαρόσσα και αργότερα περνά στους Οθωμανούς. Οι Μυκονιάτες υπήρξαν καλοί ναυτικοί και πλοιοκτήτες. Αξιοσημείωτη ήταν η συμμετοχή τους στον αγώνα της ανεξαρτησίας το 1821. Σημαντικό ρόλο στην οργάνωση έπαιξε και η Μυκονιάτισσα Μαντώ Μαυρογέννους, που συνέβαλε στον αγώνα με το ξεπούλημα της περιουσίας της και κατάφερε να αποκρούσει την αποβίβαση των Τούρκων στο νησί τον Οκτώβριο του 1822.

Το 1933 εμφανίζονται οι πρώτοι περιηγητές οι οποίοι επισκέπτονται το μουσείο της Μυκόνου και τον αρχαιολογικό χώρο της Δήλου. Από τα μέσα της δεκαετίας του '50, η Μύκονος αρχίζει να κατακτά το κοσμοπολίτικο τίτλο της, προσελκύοντας αμέτρητους επισκέπτες από όλο τον κόσμο.

Στα παρακάτω κεφάλαια που ακολουθούν θα κάνουμε μία μικρή συνοπτική ιστορική αναδρομή στην ιστορία και τη παράδοση της Μυκόνου. Θα αναφερθούμε στις τελευταίες δεκαετίες και θα περιγράψουμε μία άλλη πλευρά του νησιού, διαφορετική από εκείνη που όλοι γνωρίζουν. Θα προσεγγίσουμε τα «χωριά» και θα περιγράψουμε αναλυτικά τους χώρους τους και τη ζωή των ντόπιων σε αυτά, ερχόμενοι σταδιακά ως τη σημερινή πραγματικότητα και στα ήθη και τα έθιμα που επικρατούσαν τότε και ορισμένα από αυτά έχουν σωθεί μέχρι σήμερα, Στη συνέχεια θα κάνουμε ένα μικρό αφιέρωμα στα δύο νησάκια που βρίσκονται πολύ κοντά στη Μύκονο. Στη μεγάλη (Ρήνεια) Δήλο και στη μικρή Δήλο, που χωρίς υπερβολές είναι ολόκληρη ένας αρχαιολογικός χώρος. Και στο τέλος θα πούμε λίγα λόγια για τη ξακουστή Μύκονο, τις περιοχές που αποτελούν αξιοσημείωτο ενδιαφέρον, τις περίφημες παραλίες της με τα γαλαζοπράσινα νερά τους, τη τουριστική της ανάπτυξη, τα αξιοθέατα της, τα μουσεία της, τη νυχτερινή της διασκέδαση, κλείνοντας με τους λόγους για τους οποίους θα άξιζε να

επισκεφτεί κάποιος το νησί και δίνοντας πλήρεις οδηγίες για τη διαδρομή που θα έπρεπε κάποιος να ακολουθήσει ώστε να φτάσει επιτυχώς στο προορισμό του.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω εκείνους με τους οποίους συνεργάστηκα για να επιτύχω την πραγμάτωση της εργασίας αυτής. Πρώτα το κ, Χρήστο Τσουραμάνη και έπειτα τους γονείς μου που με βοήθησαν στην επεξήγηση ορισμένων λέξεων για το παράρτημα που βρίσκεται στο τέλος των κεφαλαίων (που επεξηγεί λέξεις που προέρχονται από τη Μυκονιάτικη τοπική διάλεκτο).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΜΥΚΟΝΟΥ ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

1α)Τα «χωριά».Εξωτερικοί και εσωτερικοί χώροι καθώς και η χρησιμότητα των λειτουργιών τους.

Όπως ένα δέντρο με βαθιές ρίζες δεν μπορεί και ο πιο δυνατός άνεμος να το ξεριζώσει,έτσι και εμάς δεν θα μπορέσει καμία εξωτερική επίδραση να μας αλλοιώσει αν διατηρήσουμε τις ρίζες που βρίσκονται μέσα μας.

Ο μύλος αγναντεύει τον τόπο του για αιώνες.Άλλοτε ως παραγωγικό μέσο στα παλαιότερα χρόνια και σήμερα ως μουσειακός χώρος.Οι μύλοι,τα καπετανόσπιτα της μικρής Βενετίας,χτισμένα μέσα στη θάλασσα να βρέχονται από την αλμύρα, η ολόλευκη Παραπόρτιανή, παραδοσιακά χτισμένη εκκλησία επί τον καιρό της Τουρκοκρατίας,που ξεχωρίζει από την αρχιτεκτονική της δομή,το Αϊ Νικολάκι του γυαλού,που κρέμεται σαν στολίδι στην άκρη της κεντρικής παραλίας της Μυκόνου,αποτελούν εικόνες που ταξιδεύουν σε όλο τον κόσμο.Τοπία που αποπνέουν την ιστορία και την παράδοση της Μυκόνου

Μιλώντας όμως για την παράδοση,πρώτα απ'όλα θα πρέπει να αναφερθούμε στους ντόπιους κατοίκους της.Στον Μυκονιάτη και στην Μυκονιάτισα.Που καθημερινά από τότε (τέλη του 18^{ου} αιώνα) μέχρι και σήμερα (2008) διατηρούν, εξελίσσουν μα κυρίως μεταλαμπαδεύουν την παράδοση και την πολύτιμη εμπειρία τους από γενιά σε γενιά.

Εκτός από τη γραφική χώρα, δηλαδή την πόλη του νησιού, αν περιπλανηθούμε στην ενδοχώρα του νησιού, ανάμεσα στις σύγχρονες κατοικίες και τις ξενοδοχειακές μονάδες, θα ανακαλύψουμε το χωριά.

Στο μυκονιάτικο ιδίωμα η λέξη χωριό έχει την έννοια της αγροικίας. Αποτελείται από ένα σύνολο κτισμάτων στα οποία ζει με αυτάρκεια μία οικογένεια (με το νοικοκυριό της, τα ζωντανά* της και το κηπαράκι* της).

Τα χωριά* βρίσκονται διάσπαρτα σε όλο το νησί, με λιτές γραμμές. Πάλλευκα από τον ασβέστη, με τα στρογγυλεμένα σαμάρια* τους και τους λευκούς κάπασους* να ξεχωρίζουν.

Χτισμένα κυρίως σε ορθογώνιο σχήμα να κοιτάζουν προς το νότο για να αποφεύγουν τους βοριάδες. Το ένα δώμα ακουμπά δίπλα στο άλλο, ικανοποιώντας διάφορες ζωτικές ανάγκες της οικογένειας.

Τα χωριά αποτελούν ένα εξαιρετικό δείγμα λαϊκής αρχιτεκτονικής και εναρμονίζονται στο περιβάλλοντα χώρο, ενσωματώνοντας πολλές φορές στοιχεία από αυτό. (Φραγκοσυκιές και συκιές συμπληρώνουν την άνυδρη πέτρα του τόπου. Ξεφυτρωμένες ξαφνικά μέσα στα κλίματα* και τις παραγγεριές*).

Οι στέγες είναι φτιαγμένες από ξύλα, με καλάμια επιστρωμένα με φύκια και χώμα, καθώς και λάσπη από ασβέστη και άμμο.

Στους τοίχους υπάρχουν ανοιγμένες εσοχές, οι παραθύρες*, στις οποίες έβαζαν την στάμνα* για να διατηρείται δροσερό το νερό και άλλα χρηστικά αντικείμενα. Ενώ στο βόλτο*, ένα ημικυκλικό ράφι, πάνω από την εξώπορτα, έβαζαν συνήθως το ψωμί, για να διατηρείται ζεστό και φρέσκο.

Όλος ο χώρος αερίζονταν από ένα μικρό άνοιγμα στο βορά, το μούτουλο*. Η οικογένεια ζούσε μέσα στο κεντρικό δωμάτιο τη σάλα*. Γύρω υπήρχαν οικογενειακές φωτογραφίες που μαρτυρούσαν τους δεσμούς της οικογένειας, απλές οικοσκευές.

Όλα με μέτρο και σύνεση. Το φανάρι* για τα τρόφιμα, στο μαεριό* με αγνά υλικά η καθημερινή απόλαυση της γεύσης. Ο ασβέστης να μοσχοβολά έξω στην αυλή, πλακόστρωτη με πεζούλες*. Το ψωμί να ψήνεται στο φούρνο. Κι'όταν μιλάμε για φούρνο, αναφερόμαστε στους μικρούς παραδοσιακούς φούρνους που έχτιζε και είχε σχεδόν από έναν το κάθε σπιτικό. Χωρούσαν ανάλογα με το εσωτερικό τους μέγεθος από δέκα έως και δεκαοχτώ λαμαρίνες. Οπού εκεί ανάλογα με τα έθιμα κάθε εποχής έψηναν διάφορα φαγητά, τα οποία μαζευόταν η κάθε οικογένεια και τα απολάμβανε. Δύο από τα πιο γνωστά ήταν οι κουβαρωτές* και οι κρεμμυδόπιτες* όπου τα φούρνιζαν κατά τη διάρκεια όλου του χρόνου. Στο φούρνο έκαιγαν παλιόξυλα από δέντρα και θαλασσόξυλα*. Και στα πιο μικρά μαεριά έκαιγαν φρίανα*, κληματόβεργες* και κουρβούλες* από το παρακείμενο αμπελάκι.

Στο τυροκομιό*, ένα δωμάτιο στον εσωτερικό χώρο του σπιτιού κάθε οικογένειας, που έκτρεφε ζώα και είχε αποθέματα γάλακτος, ήταν το βασίλειο των τυριών. Υπήρχε η κοπανιστή*, τα ξινότυρα*, η τροβολιά* και άλλα γνωστά γαλακτοκομικά προϊόντα.

Πλακόστρωτο τ'αλώνι περίμενε τον αλωνάρη, σιτάρι και κριθάρι να μείνει στο λιθόστρωτο. Αυτή η διαδικασία γινόταν με την βοήθεια των γαϊδουριών. Τα αλώνια ήταν στέρεα, κυκλικά και αιωνόβια. Χτισμένα από ακατέργαστες πέτρες ημιστρογγυλεμένες, κάτω στη γη, σε σχήμα κύκλου.

Όμως δεν θα μείνουμε εκεί. Ο λαϊκός τεχνίτης θα δώσει μια ξεχωριστή πινελιά στους περίφημους κυκλαδύτικους-μυκονιάτικους περιστεριώνες. Δίνει ιδιαίτερα μοτίβα σε σχήματα τριγωνικά και κυκλικά. Που τον κάνουν να ξεχωρίζει για την κομψότητα του ,απ'όλους τους άλλους.

Άλλα κτίσματα που υπήρχαν στον εξωτερικό χώρο του σπιτιού, εκτός από τους περιστεριώνες, ήταν το βοϊδοκέλι* και το

χοιροκέλι*. Η μανιαδούρα* για το τάϊσμα των ζώων. Οι αποθήκες όπου φύλαγαν τις προμήθειες τους για την ετήσια επιβίωση τους και άλλα χρηστικά αντικείμενα που θα τους βοηθούσαν στις καθημερινές τους ασχολίες. Ένα άλλο κτίσμα ήταν ο αχειριώνας* όπου φύλαγαν τις τροφές των ζώων. Ο απόπατος*. Οι λάκες*, οι ποτήστρες*, οι γούρνες* για το πότισμα των ζώων. Επίσης υπήρχε η στέρνα* όπου συγκέντρωνε το βρόχινο νερό από τη στέγη.

Ο τρύγος της χρονιάς μία άλλη πολύπλοκη διαδικασία ,όπου μέσα από τις κατάλληλες διαδικασίες θα μαζευτούν τα σταφύλια και θα οδηγηθούν στο πατητήρι*. Πέρα από το πατητήρι, υπήρχε το μαγγανοπήγαδο* όπου με προσωπική χειρονακτική εργασία έδινε νερό στους χωριανούς* για τις προσωπικές καθημερινές τους ανάγκες. Και τέλος το στερνάκι* για το πλύσιμο των ρούχων.

Τέλος αξίζει να αναφερθούμε στις εκκλησίες, Μικρά ξωκλήσια* που στεγάζονταν σχεδόν σε κάθε χωριουδάκι* και στόλιζαν τον εξωτερικό χώρο και φώτιζαν τις ψυχές των πιστών. Λειτουργούσαν ως τόποι λατρείας και ως οικογενειακά οστεοφυλάκια. Εκεί όπου οι πιστοί έθαβαν τα κόκαλα των συγγενικών τους προσώπων, είτε μέσα στους τοίχους της εκκλησίας είτε στο πάτωμα της εκκλησίας. Κατόπιν έβαζαν μία συνήθως μαρμάρινη πλάκα με τα προσωπικά στοιχεία του αποθανόντος και τον μνημόνευαν όταν τελούσαν κάποια λειτουργία ή στον εορτασμό της προκείμενης εκκλησίας,

Το σύνολο όλων αυτών των κτισμάτων που προαναφέραμε, μπορούσε να προσφέρει υλική αυτονομία στο χωριανό και να τον βοηθήσει για την καθημερινή του επιβίωση, αυτού καθώς και της οικογένειάς του.

1β) Η ζωή στο «χωριό»

Το χωριό αποτελούσε την παραγωγική μονάδα της οικογένειας. Όλα τα μέλη συμμετείχαν στις καθημερινές δραστηριότητες. Από το πιο μικρό μέλος μέχρι το πιο μεγάλο. Βοηθούσαν και τα παιδιά από πολύ μικρή ηλικία. Και μάλιστα έκαναν δουλειές που αντιπροσώπευαν και από τα μεγαλύτερα μέλη. Σκληρές για την ηλικία τους, με μεγάλο μόχθο και κόπο, προσπαθούσαν όσο μπορούσαν να προσφέρουν και να βοηθήσουν την οικογένειά τους.

Οι χωριανοί εξασφάλιζαν τα απαραίτητα για την επιβίωση τους και για την εκτροφή των οικόσιτων ζώων τους. Με διάφορες καλλιέργειες, που είτε τις έκαναν οι ίδιοι είτε οι συγχωριανοί τους προς αντάλλαγμα από μία άλλη εργασία που ίσως να τους είχαν προσφέρει νωρίτερα ή να τους προσέφεραν στο μέλλον. Η μία οικογένεια βοηθούσε την άλλη στις δύσκολες αγροτικές εργασίες κάθε εποχής.

Εκτός από τα χωριανά* οι άντρες της κάθε οικογένειας πήγαιναν σε ξένες δουλειές για το συμπλήρωμα του εισοδήματος. Έτσι η γυναίκα έμενε πίσω με τα παιδιά και κρατούσε τις δουλειές και το νοικοκυριό της. Τα τυριά, το κρέας, και τα κηπευτικά που περίσσευαν, καθώς και διάφορα άλλα τρόφιμα, τα πήγαιναν στη χώρα* με τα γαϊδουράκια, είτε για να τα ανταλλάξουν με είδη που δεν παρήγαγαν, όπως λάδι, ζάχαρη και καφέ είτε για να πάρουν ένα ωραίο αποδοσίδι* στα αγαπημένα τους συγγενικά πρόσωπα.

Παρά τις δυσκολίες της καθημερινότητας που υπήρχαν, το γλέντι δεν έλειπε από τη ζωή των χωριανών. Πολλές φορές τα βράδια αφού είχαν καμωμένες* όλες τους τις δουλειές, μαζευόντουσαν από χωριό σε χωριό λέγοντας περαλοές* που σώζονται από στόμα σε στόμα ακόμη και μέχρι σήμερα (2008).

Πέρα από τα πανηγύρια και τα χοιροσφάγια* όπου αποτελούσαν δύο από τους συνηθέστερους τρόπους διασκέδασης και μερικά από αυτά σώζονται μέχρι σήμερα, αξιομνημόνευτα είναι και τα καζίνα*. Τα καζίνα ήταν και αυτά ένας τρόπος διασκέδασης, από τους πιο παλαιούς, που δυστυχώς δεν σώζεται στις μέρες μας. Ήταν αυτοσχέδια γλέντια που γινότουσαν στις σάλες των σπιτιών, όπου έπαιζαν παραδοσιακά όργανα (όπως σαμπούνα* και τουμπάκι*, καθώς βιολί και λαούτο), σπουδαίοι ντόπιοι μουσικοί, αυτοσχεδιάζοντας.

Όλα όσα προαναφέραμε συνοπτικά, συγκροτούσαν τις καθημερινές δραστηριότητες των χωριανών της Μυκόνου.

1γ) Η ζωή στις μέρες μας

Στις μέρες μας είναι λίγοι οι ντόπιοι που διατηρούν τον παραδοσιακό τρόπο ζωής. Αλλά αρκετοί είναι εκείνοι που τον συνδυάζουν με το σύγχρονο. Όχι αποκλειστικά ως τρόπο επιβίωσης αλλά συνδυαστικά με το τουριστικό χάρισμα της Μυκόνου.

Έτσι υπάρχουν αρκετές οικογένειες που διατηρούν μικρά οικογενειακά αμπελάκια για την παραγωγή του κρασιού, καθώς και λίγα οργανωμένα οινοποιία που προμηθεύουν την αγορά με μυκονιάτικο κρασί.

Εκτός από την παραγωγή του ντόπιου κρασιού σε περιορισμένη ποσότητα, που κυκλοφορεί στην αγορά, οι ντόπιοι μετά το πάτημα των σταφυλιών έφτιαχναν μούστο από το χυμό των σταφυλιών, τον έβραζαν και με τις κατάλληλες διεργασίες έφτιαχναν και άλλα εδέσματα όπως είναι η μουσταλευριά* που φτιάχνεται και στις μέρες μας. Όμως δεν σταματούσαν εκεί τις εργασίες, αλλά τα κρασιά που φυλάσσονταν για πολύ καιρό στα βαρέλια, με κάποιες χρονοβόρες διαδικασίες έφτιαχναν ξύδι. Το οποίο δεν έδιναν στην αγορά γιατί βρισκόταν σε περιορισμένη ποσότητα, αλλά το κρατούσαν για την κάλυψη των προσωπικών τους αναγκών, αυτών και των οικογενειών που συντηρούσαν.

Η μακροχρόνια παράδοση της Μυκόνου στα αμπέλια, με τον τρύγο και το πάτημα των σταφυλιών, φανερώνεται και από την αρχαιότητα, όταν στο νησί λατρεύονταν ως προστάτης του ο Θεός Διόνυσος.

Πολλοί είναι επίσης αυτοί που καλλιεργούν τη γη σε μεγάλους κήπους, παράγοντας διάφορα οπωροκηπευτικά, όπως λουβιά*, πατάτες, ντομάτες και άλλα, που τα πωλούν περιφερόμενοι με τα γαϊδουράκια τους στα στενά της χώρας. Ενώ άλλοι συγκεντρώνουν τα μαναβικά τους και σαν μια μικρή λαϊκή, τα πωλούν και εκείνοι στη χώρα.

Στα μέρη του νησιού όπου το επιτρέπει ο δυνατός βοριάς, υπάρχουν θερμοκήπια. Οι παραγωγοί των θερμοκηπίων συγκεντρώνουν τα προϊόντα τους σαν μια υποτυπώδη λαϊκή αγορά, που ήδη προαναφέραμε, και τα πωλούν τα πρωινά στο γιαλό*.

Επίσης υπάρχει και μία μικρή παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων. Όπου τα πιο γνωστά από αυτά είναι η κοπανιστή, τα ξινότυρα, και η τροβολιά, όπου με τη σειρά τους και αυτά διοχετεύονται στη μυκονιάτικη αγορά. Με διαφορετικό τρόπο όμως. Πωλούνται από τους παραγωγούς στους καταναλωτές κατευθείαν χέρι με χέρι και όχι μέσω λαϊκής αγοράς.

Τέλος εκτρέφονται ζώα για τις ανάγκες της οικογένειας, τα οποία όμως διοχετεύονται και αυτά στην αγορά των ντόπιων κατοίκων της Μυκόνου.

1δ)Ρήνεια και Δήλες

Η Ρήνεια και οι Δήλες στην ουσία είναι το ίδιο πράγμα. Υπάρχουν δύο πολύ μικρά νησάκια, η μικρή και η μεγάλη Δήλος. Η μικρή στις μέρες μας δεν κατοικείται απλά λειτουργεί ως αρχαιολογικός χώρος και ως μουσείο. Για τη μικρή Δήλο όμως θα αναφέρουμε περισσότερα στο επόμενο κεφάλαιο. Και η μεγάλη που ονομάζεται και Ρήνεια δεν κατοικείται ούτε αυτή, απλά πηγαίνουν εκεί τα ζώα τους οι Μυκονιάτες, ανάλογα με τον αριθμό των ζώων που διαθέτει ο καθένας και το μέγεθος των στρεμμάτων του χωραφιού που έχει. Έτσι λοιπόν εκτός από τη νήσο της Μυκόνου, γίνεται και εκεί η εκτροφή των κοπαδιών τους. Το έδαφος είναι γόνιμο και προσφέρεται για την πλήρη εκμετάλλευση του, από τα ζώα των χωριανών της Μυκόνου. Επίσης στη Ρήνεια βρίσκονται λιγοστά σπιτάκια, στα οποία καμιά φορά μένουν για λίγο χρονικό διάστημα οι βοσκοί, για να βρίσκονται κοντά στα κοπάδια τους είτε για να ασχοληθούν με την καλλιέργεια της γης τους. Τέλος αυτό που ομορφαίνει το νησάκι, είναι τα διασκορπισμένα μικρά ξωκλήσια.

Στο νησί (Ρήνεια) δεν έχει κανείς ιδιοκτησία, υπάρχει όμως ο θεσμός της παρτίδας*. Είναι μοιρασμένη γη σε κομμάτια προς εκμετάλλευση για να εκτρέφουν στους πλούσιους βοσκότοπους που προσφέρει το νησί, οι χωριανοί τα ζώα τους, δίνοντας ένα συμβολικό ποσό στο Δήμο της Μυκόνου.

Οι αγρότες έχουν το δικό τους καΐκι με τον αναγκαστικό συνεταιρισμό γεωκτηνοτρόφων Ρήνειας. Το βουϊδάδικο* όπως το αποκαλούν.

Οι προμήθειες φτάνουν από τη Μύκονο και μεταφέρονται στα κελιά*, με τα μοναδικά μεταφορικά μέσα που είναι τα υπομονετικά γαϊδουράκια και τα τρακτέρ. Ο χρόνος διαμονής των αγροτών, όπως

προαναφέραμε κυμαίνεται από λίγες ώρες έως και κάποιες μέρες.. Μακριά από τη πολύβουη Μύκονο.

Τέλος αξίζει να αναφερθούμε σε ένα από τα ωραιότερα πανηγύρια που τελείται στις Δήλες. Είναι το πανηγύρι της Αγίας Τριάδας, Για να φτάσει όμως κανείς εκεί, από το λιμανάκι που θα έχει κατεβεί από το καΐκι που θα τον έχει μεταφέρει από τη Μύκονο, θα χρησιμοποιήσει τα πόδια του ή αν είναι τυχερός θα βρει κάποια θέση στο τρακτέρ. Η διαδρομή πάντως είτε με τον έναν είτε με τον άλλον τρόπο, επιφυλάσσει μοναδικά τοπία. Μετά τον εσπερινό του εορτασμού της εκκλησίας, ακολουθεί πλούσιο φαγητό και χορός ,μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες.

1ε) Ήθη και έθιμα

Ο κάθε τόπος έχει τα δικά του ήθη και έθιμα. Έτσι και εμείς διατηρούμε τη δική μας παράδοση και τα δικά μας ήθη και έθιμα. Μερικά από τα πιο γνωστά είναι: το ιδιαίτερο χριστουγεννιάτικο τραπέζι με τον αζώναρα*, η ημέρα των φώτων και τα ξακουστά χοιροσφάγια* που γίνονται το φθινόπωρο. Τα δρώμενα του νησιού εναλλάσσονται μαζί με τις εποχές.

Τα περισσότερα από τα έθιμα του νησιού, διατηρούνται μέχρι τις μέρες μας. Ένα από τα πιο γνωστά που συνδυάζει την παράδοση με τη Χριστιανική ευλάβεια και πίστη, είναι το κατέβασμα της Παναγίας της Τουρλιανής. Το πρώτο Σάββατο της Σαρακοστής η εικόνα από το Μοναστήρι της Παναγίας της Τουρλιανής που βρίσκεται στην τοποθεσία της Άνω Μεράς, μεταφέρεται στη τοποθεσία της χώρας, κάτω στη πόλη της Μυκόνου, με πορεία πιστών και ιερωμένων, σε μια από τις τρεις ενορίες που βρίσκονται και λειτουργούν στη πόλη του νησιού.

Η εικόνα επιστρέφει στο μοναστήρι της με την ίδια ιεροτελεστία, το Σάββατο του Λαζάρου και με πάνδημο συμμετοχή.

Τη Λαζαροβδομάδα οι γυναίκες φτιάχνουν ένα ομοίωμα κούκλου, το λαζαράκι*, από μυρωδάτο ζυμάρι γεμάτο σταφίδες. Και σχηματίζουν τα μάτια του με μοσχοκάρφια. Αυτά τα λαζαράκια τα μοιράζουν στις εκκλησίες, μετά το τέλος της πρωινής λειτουργίας.

Λίγες μέρες πριν την Κυριακή των Βαΐων αρχίζουν να φτιάχνονται τα βάγια* και οι σταυροί* με κλαδί ελιάς. Περίτεχνα τα βαγιόκλαδα (βάγια) από φύλλα φοίνικα, τα γεμίζουν με πολύχρωμα λουλούδια. Την ημέρα της γιορτής τα παιδιά ξεκινούν από την Αγία Ελένη, που βρίσκεται στη τοποθεσία του Κάστρου, και ψέλνουν το βαγιοκάλαντο* σε όλη τη χώρα (πόλη της Μυκόνου). Στη συνέχεια ακολουθεί η περιφορά της Βαγιοφόρου*, μαζί με τους ιερωμένους, περνάει μπροστά

από το γιαλό* (κεντρική παραλία της πόλης), και ψέλνοντας όλοι μαζί κατευθύνονται στα σοκάκια της πόλης.

Την μεγάλη εβδομάδα και πιο συγκεκριμένα την Μεγάλη Παρασκευή γίνεται η ίδια περίπου διαδρομή μέσα στα στενά δρομάκια της πόλης και στο γιαλό, με την περιφορά των επιταφίων. Το Μεγάλο Σάββατο το πρωί γίνεται η πρώτη Ανάσταση στην εκκλησία με χαμομήλια και το βράδυ στην δεύτερη Ανάσταση, οι ιερωμένοι μοιράζουν κόκκινα αβγά. Μετά το τέλος της λειτουργίας της Αναστάσεως το βράδυ, οι πιστοί που έχουν χάσει πρόσφατα κάποιο συγγενικό τους πρόσωπο, μοιράζουν κρέας, τυρί, ψωμί και κρασί για μακάριο*. Για να συγχωρεθεί η ψυχή του αγαπημένου τους προσώπου.

Πολύ χαρούμενο έθιμο είναι το πλέξιμο των Μαγιάτικων στεφάνων, την παραμονή της Πρωτομαγιάς, με προβασόκοπους* και διάφορα άλλα χρωματιστά λουλούδια. Αυτά τα στέφανα τα κλέβουν οι νεαροί το βράδυ της Πρωτομαγιάς και τα πηγαίνουν και τα κρεμούν στην εξώπορτα της αγαπημένης τους, ως ένδειξη αιώνιας αγάπης.

Στα μέσα του Οκτώβρη μόλις ψυχραίνει ο καιρός, ξεκινούν τα χοιροσφάγια. Είναι οικογενειακή γιορτή με βαθιά ιστορία στη διατροφή του νησιού. Διατηρείται ακόμη και στις μέρες μας.

Τον χοίρο (γουρούνι) κυρίως τον εκτρέφει η οικογένεια όλο το χρόνο, για να τον σφάξει το φθινόπωρο. Από του Άγιου Δημητρίου μέχρι τις παραμονές των Χριστουγέννων είναι η περίοδος που μπορεί να σφαχτεί το γουρούνι.

Από το πρωί οι άντρες ξεκινούν τις προετοιμασίες για τη θυσία του ζώου. Μετά σειρά έχουν οι γυναίκες που αναλαμβάνουν να φτιάξουν τις λούζες*, τα λουκάνικα και τις παίδες *. Όλα με τα κατάλληλα μπαχαρικά θρούμπη*(θρίμπη) και ρίγανη. Ακόμη φτιάχνουν σίσερα*, σίγλυνα* και χαράματα* λαρδιού*, τα οποία παστώνουν με χοντρό θαλασσινό αλάτι για να καλοδιατηρηθούν κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

Ο αζώναρας που είναι και αυτός κομμάτι χοιρινού κρέατος, τον φυλάνε καλά διατηρημένο και τον μαγειρεύουν σαν έθιμο μαζί με λάχανα είτε την παραμονή των Χριστουγέννων κατά κύριο λόγο, είτε τη παραμονή της Πρωτοχρονιάς.

Την ημέρα των χοιροσφαΐων καλούν τους φίλους και τους συγγενείς και ακολουθεί φαγοπότη με χοιροκεφαλή* και λάχανα και διάφορα άλλα χοιροσφαΐσια* εδέσματα.

Τα χοιροσφάγια θεωρούνται ένα από τα αρχαιότερα έθιμα στη Μύκονο.

Αποκορύφωμα των εθίμων όμως αποτελούν και τα Μυκονιάτικα πανηγύρια. Αναλαμβάνονται από οικογένειες για τον εορτασμό του Αγίου προς τιμήν του οποίου είναι φτιαγμένη η εκκλησία. Άλλα εορτάζονται το πρωί μετά την λειτουργία και άλλα το βράδυ μετά τον εσπερινό.

Οι ετοιμασίες αρχίζουν μέρες πριν με το ασβέστωμα της εκκλησίας, το στόλισμα της και τη διαμόρφωση του εσωτερικού και του εξωτερικού χώρου.

Οι άντρες αναλαμβάνουν την προετοιμασία των κρεάτων που έχουν δοθεί από τις προσφορές των πιστών, προς τιμήν του Εορτάζοντος Αγίου, και τα κρέατα που προσφέρει η ίδια η οικογένεια που κάνει το πανηγύρι. Σειρά έχει το πλύσιμο, το κόψιμο και το βράσιμο των κρεάτων. (Συνήθως είναι κατσίκια και πρόβατα.) Άλλωστε το βραστό* και το ζουμί* αποτελούν το κυρίως κέρασμα στο τραπέζι.

Οι γυναίκες πλάθουν τους κεφτέδες, μαγειρεύουν το γιαχνί*, τηγανίζουν μπακαλιάρικια και ό,τι άλλο έχει να προσφέρει η οικογένεια. Τα παιδιά γελώντας και παίζοντας, βοηθούν και παρατηρούν. Μαζεύουν εικόνες, αφού σε μερικά χρόνια θα αναλάβουν τα ίδια τη τέλεση τους.

Στο τραπέζι θα απλωθεί ο κόπος και το μεράκι πολλών ανθρώπων, που με ευλαβική πίστη διατηρούν και ενισχύουν τα πανηγύρια. Όλοι

συνεργάζονται και απολαμβάνουν συνάμα το πατροπαράδοτο αυτό έθιμο. Όλα έχουν ετοιμαστεί πριν από τον εσπερινό , και έτσι μετά τη βραδινή λειτουργία αρχίζει η γιορτή. Γέλια, φωνές, ήχοι παραδοσιακής μουσικής, είναι αυτά που συνοδεύουν το γλέντι μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες.

Τα τραπέζια σερβίρονται από το πανηγυριώτη* και τα συγγενικά του πρόσωπα. Ακούγονται χοροί ντόπιοι, τα πρόσωπα είναι ποτισμένα και τα όργανα (σαμπούνες και τουμπάκια, βιολιά και λαούτα) συνεχίζουν το παίξιμο τους.

Γιορτάζει ο άνθρωπος για την ευτυχία που του προσφέρει τούτος ο τόπος. Χορταίνουν οι αισθήσεις και φτερουγίζει η ψυχή σ'ένα ταξίδι προς το Θείο.

Οι ρίμνες*, τα μονοπάτια που ενώνουν τα χωριά μεταξύ τους, μας οδηγούν να περπατήσουμε καθοδηγώντας τα βηματά μας στο επόμενο πανηγύρι.

Ίσως αν καμιά βραδιά αφουγκραστούμε το μελτέμι προσωπικά, να μας φέρει εκείνους τους ήχους της σαμπούνας του αύριο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 :ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗ ΝΗΣΟ ΔΗΛΟ

2α) Ιστορική αναδρομή (Συνοπτική διαδικασία)

Όπως προαναφέραμε στο πρώτο κεφάλαιο υπάρχουν δύο νησιά πολύ κοντά στη Μύκονο, με αξιοσέβαστη σημασία: η μικρή και η μεγάλη (Ρήνεια) Δήλος. Εμείς θα επεκταθούμε παρακάτω στη μικρή Δήλο, όπου σώζεται ως τις μέρες μας (2008), σαν μουσειακός αρχαιολογικός χώρος.

Το όνομα της Δήλου σύμφωνα με τους μύθους ήταν Ορτυγία. Εκεί λοιπόν κατέφυγε η Λητώ για να γεννήσει τα παιδιά του Δία, την Άρτεμη και τον Απόλλωνα, επειδή φοβόταν να αντιμετωπίσει την οργή της ζηλόφθονης Θεάς Ήρας. Υποστηρίζεται χρονολογικά πως μέχρι τότε το νησί ήταν ένα κομμάτι στεριάς «άδηλο», που επέπλεε στην επιφάνεια της θάλασσας. Έτσι ο Ποσειδώνας (αδερφός του Δία) αγκυροβόλησε το νησί, για να βοηθήσει την Ήρα να γεννήσει. Στην αρχή γεννήθηκε η Άρτεμις, η οποία μετά από εννέα μέρες βοήθησε τη μητέρα της στη γέννα του αδερφού της Απόλλωνα. Τότε το νησί γέμισε φως και άνθη και στερεώθηκε με το βυθό της θάλασσας.

Η Δήλος βρίσκεται στη καρδιά των Κυκλάδων. Μεταξύ των νησιών Μυκόνου, Τήνου και Σύρου. Μαθηματικά έχει εξακριβωθεί πως βρίσκεται στο κέντρο του Αιγαίου και ισαπέχει από όλες τις πλευρές από την υπόλοιπη Ελλάδα (ισαπέχει από τη χερσαία Ελλάδα στα βορειοδυτικά και τα νησιά Χίο και Ρόδο στα ανατολικά, τη Κρήτη στα νότια και τη Πελοπόννησο στα δυτικά).

Είναι χαμηλά γεωλογικά σχηματισμένη, με το ψηλότερο σημείο της στη μέση περίπου του νησιού, το όρος Κύνθος (112 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας). Σ' αυτό το όρος υποστήριζαν οι μύθοι πως βρισκόταν ο Δίας, ο οποίος παρακολουθούσε τη γέννηση του γιου του

Απόλλωνα. Τέλος το νησί απέχει έξι ναυτικά μίλια από τη Μύκονο και ένα περίπου μίλι από το συγγενικό νησί της Ρήνειας (μεγάλη Δήλος).

Ο μύθος συναντά την ιστορία, Η οποία πηγάζει από τις βαθιές ρίζες της Δήλου. Για πρώτη φορά κατοικήθηκε το 3000 πΧ. Από τους Κάρες (τα στοιχεία αυτά πηγάζουν από την ιδιομορφία των οικισμών που βρέθηκαν στη κορυφή του λόφου Κύνθος). Χίλια χρόνια (1580-1200 πΧ.) αργότερα συναντάμε οικισμούς της Μυκηναϊκής περιόδου. Ο πολιτισμός αυτός κατέρρευσε γύρω στο 1100 πΧ., όπου εγκαταστάθηκαν στο νησί οι Ίωνες, Από τότε μέχρι το 540 πΧ. έκαναν τη Δήλο θρησκευτικό τους κέντρο. Το 540 πΧ. απέκτησαν τον έλεγχο του νησιού οι Αθηναίοι, οι οποίοι τον έχασαν μόνο για μια δεκαετία (490-480 πΧ.), λόγω των Μηδικών πολέμων.

Όταν ιδρύθηκε η πρώτη Αθηναϊκή συμμαχία ως έδρα της είχε τη Δήλο. Καθώς βρισκόταν και το θησαυροφυλάκιο της εκεί. Το 456 πΧ. το θησαυροφυλάκιο μεταφέρθηκε στην Ακρόπολη, δήθεν επειδή θα ήταν πιο ασφαλές εκεί. Το 426 πΧ. αποφασίστηκε να γίνει «κάθαρση» στη Δήλο, όπου δεν θα μπορούσε να γεννηθεί καμία ζωή πλέον και ούτε να πεθάνει κανείς εκεί. Έτσι έγινε ανασκαφή στους τάφους και τα οστά μεταφέρθηκαν στη γειτονική Ρήνεια, όπου εκεί θα γεννιόντουσαν πλέον και θα μπορούσαν να πεθάνουν οι κάτοικοι της Δήλου.

Οι Αθηναίοι διατήρησαν τον έλεγχο που είχαν για το νησί μέχρι το 314 π Χ. Από τότε και μέχρι το 250 πΧ. κυρήχτηκε ελεύθερο και ανεξάρτητο. Αυτή τη περίοδο της ελευθερίας το νησί γνώρισε μεγάλο πλούτο και χτίστηκαν τα περισσότερα από τα ξεχωριστά μνημεία προς τιμή του Θεού Απόλλωνα, από τα οποία κάποια σώζονται μέχρι σήμερα.

Γύρω στο 250 πΧ. πέρασε στον έλεγχο των Μακεδόνων, όπου γνώρισε μεγάλη περίοδο ακμής ως εμπορικό κέντρο, λόγω της εξαιρετικής γεωγραφικής του τοποθεσίας. Το νησί συνέχισε να αυξάνει το πλούτο του, ενώ εναλλασσόταν ο έλεγχος του από τους Μακεδόνες

στους Αθηναίους και αντίστροφα. Τις περιόδους αυτές εισέβαλαν και πολλοί μετανάστες, όπου έφτασε σε ένα αριθμό κατοίκων να ξεπερνούν τους 25.000, που προέρχονταν από όλα τα σημεία της Μεσογείου. Μέσα σε αυτούς υπήρχαν και πολλοί Ρωμαίοι. Και στη χρονική περίοδο 88-69 πΧ. όπου το νησί είχε κατακτήσει επάξια τη κορυφή της μεγάλης δόξας και του πλούτου, καταστράφηκε από το βασιλιά του Πόντου το Μιθριδάτη και τους συμμάχους του, που βρισκόταν σε εχθροπραξίες με τη Ρώμη.

Μετά τη καταστροφή της έχασε τη σημασία της η Δήλος και για τους Έλληνες και για τους Ρωμαίους. Λίγο αργότερα δόθηκε το τελειωτικό χτύπημα στο νησί, από κάποιους εισβολείς που έκαναν πειρατικές επιδρομές και το βίο αβίωτο στους λίγους κατοίκους που είχαν απομείνει, Έτσι το νησί ερήμωσε. Κατά τους Χριστιανικούς χρόνους υπήρχαν κάποιοι σύντομοι περίοδοι επανάκτησης, χωρίς να στεριώσει ο πληθυσμός. Από τον 6^ο αιώνα στο νησί δεν υπήρχε μόνιμος πληθυσμός. Το 1828 μεγάλη ποσότητα μαρμάρων μεταφέρθηκε από τη Δήλο στη Τήνο, για να χτιστεί η Παναγία η Μεγαλόχαρη.

Οι ανασκαφές ξεκίνησαν το 1873 και συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Έχει αποκαλυφθεί το μεγαλύτερο μέρος του αρχαιολογικού χώρου και έχουν βρεθεί θαυμάσια ευρήματα, τα οποία μπορούμε να επισκεφτούμε στο Αρχαιολογικό Μουσείο. Ο αρχαιολογικός τόπος είναι ο μεγαλύτερος ανοιχτός στην Ευρώπη. Κτίσματα δύο χιλιάδων χρόνων, επί κτισμάτων βρίσκονται και σώζονται πάνω στο νησί της Δήλου. Ολόκληρο το νησί φαίνεται να μοιάζει σαν ένα μεγάλο μουσείο που στα μάτια των επισκεπτών του, ακτινοβολεί η ιστορία και η παράδοση του τόπου αυτού.

2β) Αρχαιολογικοί χώροι

Όπως προείπαμε το νησί είναι ολόκληρο ένας αρχαιολογικός χώρος. Μπορεί να χωριστεί σε ομάδες μνημείων. Όπως είναι το ιερό του Απόλλωνα, η συνοικία της λίμνης, τα μνημεία στη βόρεια περιοχή του ιερού, η συνοικία του Θεάτρου στη νότια πλευρά του ιερού, η περιοχή του όρους Κύνθου και τα ιερά διάφορων Θεοτήτων.

Αξιοθέατα αποτελούν: 1)η Στοά του Φιλίππου (χτίστηκε τον 3^ο αι πΧ), η Νοτία Στοά (χτίστηκε από τους βασιλείς της Περγάμου στις αρχές του 3^{ου} αι πΧ), ο οίκος των Ναξίων (ένα αρχαίο οικοδόμημα με πινελιές κλασικής εποχής), η Στοά των Ναξίων (6^{ος} αι πΧ) και η ιερά οδός (η οποία περικλείει τις βάσεις των αφιερωμάτων προς τους Θεούς).

2)τα Προπύλαια (2^{ος} αι πΧ) και η αγορά των Κομπεταλιατών (οι οποίοι αποτελούσαν ένα εμπορικό σύλλογο Ρωμαίων πολιτών και απελευθερωμένων δούλων)

3)ο κεράτινος βωμός (4^{ος} αι πΧ), γύρω από τον οποίο χόρευαν στις γιορτές προς τιμή του Απόλλωνα, ο οποίος σύμφωνα με τη παράδοση είχε χτίσει ο ίδιος το βωμό αυτό με κέρατα ζώων (τράγων), τα οποία είχε σκοτώσει η Άρτεμη στο λόφο Κύνθος.

4)τα ερείπια των τριών ναών, αφιερωμένων προς τιμή του Απόλλωνα, που βρίσκονται στο χώρο του ιερού και είναι ο ναός των Δηλίων (χτιζόταν από το 476 πΧ μέχρι το 314 πΧ), ο ναός των Αθηναίων και ο πόρινος ναός (χτισμένος την εποχή του Πεισίστρατου)

5)το Αρτεμίσιο [(=ιερό της Άρτεμης) χτίστηκε την αρχαϊκή εποχή και ανοικοδομήθηκε το 179 πΧ, στη δυτική πλευρά του οποίου βρισκόταν στημένο το κολοσσιαίο άγαλμα του Απόλλωνα], το Θεσμοφόριο (=ιερό της Δήμητρας και της Κόρης), το εκκλησιαστήριο (στο χώρο αυτό συνεδρίαζε η Βουλή), η Στοά του Αντιγόνου, το μνημείο του Ταύρου, το Πρυτανείο [(5^{ος} αι) το οποίο υποστηρίζεται πως είχε

σκεπάσει το πλοίο που είχε αφιερώσει ο Δημήτριος ο Πολιορκητής], η αγορά των Δηλίων και ο ναός του Διονύσου

6)η συνοικία της Λίμνης στην οποία βρίσκεται η αγορά των Ιταλών (2^{ος} αι πΧ), ο μικρός ναός της Λητώς (αρχαϊκών χρόνων), ο ναός που είχε αφιερωθεί στο Δωδεκάθεο και η περίφημη οδός των Λεόντων με τα εννέα μαρμάρινα λιοντάρια (μόνο πέντε σώζονται ως σήμερα (2008), αφιέρωμα των Ναξίων από τον 7^ο αι πΧ)

7)τα ερείπια της παλαίστρας, των σταδίων και του γυμνασίου (υπάρχουν στη βόρεια πλευρά της Λίμνης) και το Κοινό των Ποσειδωνιαστών δηλαδή των εμπόρων της Βυρητού, που χρησίμευε σαν κατοικία, σαν λέσχη και σαν τόπος λατρείας προς το Θεό Ποσειδώνα (βρίσκονται στα δυτικά της Λίμνης)

8)η ιερή Λίμνη την οποία προαναφέραμε και εκεί μέσα κολυπούσαν οι ιεροί κύκνοι του Απόλλωνα, δεν σώζεται μέχρι σήμερα, αφοτόυ σκεπάστηκε μετά από επιδημία ελονοσίας το 1926

9)η συνοικία του Θεάτρου (ήταν η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή), τα ερείπια των σπιτιών (τα οποία κοσμούσαν μωσαϊκά και ψηφιδωτά Ελληνιστικής και Ρωμαϊκής περιόδου), το σπίτι των Προσωπείων (με ψηφιδωτά συνδεδεμένα με τη λατρεία του Διονύσου), το σπίτι των Δελφίνων, το σπίτι της Τρίαϊνας κ.α.

10)κοντά στο σπίτι των Προσωπείων μπορούμε να διακρίνουμε λείψανα θεάτρου (2^{ος} αι πΧ), που μπορούσε να χωρέσει 5.000 θεατές

11)η περιοχή του όρους Κύνθου όπου υπήρχαν πολλά οικοδομήματα όπως το ιερό του Ηρακλή, του Σάραπι, του Δία, της Ήρας, της Αθηνάς, της Ίσιδος, το ιερό των Συριακών θεοτήτων και το Σαμοθράκειο ιερό των θεοτήτων της Σαμοθράκης

12)και τέλος υπάρχει το μουσείο όπου μέσα υπάρχουν γλυπτά από κλασικά έτη καθώς και συλλογές από πήλινα αγγεία από την Προϊστορική ως την Ελληνιστική εποχή (αξιόλογα είναι και το σύμπλεγμα της Άρτεμις, το άγαλμα του Απόλλωνα και τα μωσαϊκά δάπεδα).

2γ) Η λειτουργία και ο τρόπος εξέλιξης του νησιού ως τις μέρες μας

Το νησί σήμερα δεν κατοικείται απλά λειτουργεί σαν μουσειακός χώρος για τους επισκέπτες του, που ταξιδεύουν απ'όλο τον κόσμο. Κατά περιόδους γνώρισε μεγάλη οικονομική άνθιση στην αρχαιότητα. Σαν εμπορικό κέντρο, σαν θρησκευτικό, σαν ελεύθερο λιμάνι, από τη στιγμή που είχαν καταργηθεί οι δασμοί. Είναι ηλιόλουστο και ανθισμένο με τα μνημεία τριγύρω του, σε κάθε γωνιά του, να το στολίζουν και να θυμίζουν κάτι από κάθε εποχή.

Η συνολική του έκταση είναι λίγο μεγαλύτερη από πέντε τετραγωνικά χιλιόμετρα. Για να το επισκεφτεί κάποιος χρειάζεται να ταξιδέψει λιγότερο από μισή ώρα, με το караβάκι από το λιμάνι της Μυκόνου. Οι ανασκαφές που ξεκίνησαν από το 1873, από Γάλλους και Έλληνες αρχαιολόγους, συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Πρόκειται για τον πιο καλοδιατηρημένο αρχαιολογικό χώρο στην Ελλάδα και για τον μεγαλύτερο υπαίθριο χώρο της Ευρώπης.

Παρά το γεγονός ότι είναι πολύ μικρό σε έκταση, υπάρχουν πολλά κτίσματα και σπίτια, ναοί και ιερά, που αν θελήσει κάποιος να τα επισκεφτεί θα χρειαστεί τουλάχιστον τρεις ημέρες. Δηλαδή τρεις εξάωρες επισκέψεις αν συμπεριλάβουμε και το γεγονός πως απαγορεύεται η παραμονή μετά τις τρεις το μεσημέρι, όπου υπάρχει και το τελευταίο πλοiάριο που επιστρέφει στη Μύκονο. Και παρ'όλα αυτά θα έχει πάρει μία πρώτη γεύση, χωρίς να έχει προλάβει να δει τα κτίσματα στα άλλα σημεία του νησιού, τα ιερά, τη πρώτη συναγωγή σε ευρωπαϊκό έδαφος, τις παραθαλάσσιες τοποθεσίες, τις αποθήκες στα νότια του λιμανιού κ.α.

Το πρόβλημα όμως με το μουσειακό χώρο δεν παρατηρείται μονάχα στο περιορισμένο χρόνο επίσκεψης αλλά και στην δομή των κτισμάτων. Λόγω μικρής εκτάσεως, τα κτίσματα βρίσκονται το ένα πολύ

κοντά στο άλλο ή το ένα πάνω στο άλλο. Γι'αυτό αν θέλει κάποιος να επισκεφτεί αυτό το τόπο, καλύτερα να απευθυνθεί σε ένα ξεναγό, για να μπορέσει να κατανοήσει όλα όσα θα δει.

Τέλος λόγω του ότι το νησί προστατεύεται και επιτηρείται, καλό θα ήταν αν κάποιος θελήσει να απολαύσει το μπάνιο του ή ένα μπάρμπεκιου σε κάποια από τις παραλίες της Δήλου, καλύτερα να μην το επιχειρήσει ακόμη και τις ώρες που είναι επισκέψιμο το νησί, και για αυτές τις δραστηριότητες να προτιμήσει τη Ρήνεια ή τη Μύκονο που είναι το κοντινότερο νησί από το χώρο, τον οποίο θα έχει θελήσει και αξίζει κάποιος να επισκεφτεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΜΥΚΟΝΟΥ

3α) Μία γενική όψη για τη Μύκονο

Λίγα λόγια για τη Μύκονο. Το κοσμοπολίτικο νησί του Αιγαίου. Το στολίδι των Κυκλάδων. Διάσημη σε όλη την επικράτεια. Είναι ένα από τα νησιά «σύμβολα» του διεθνούς jet set. Είναι ένα νησί με έντονο τοπικό χρώμα και παραδοσιακή κυκλαδύτικη αρχιτεκτονική. Υπέροχες ακρογιαλιές, γραφικά ξωκλήσια και ήπιο φυσικό τοπίο.

Σχεδόν σε ολόκληρο το νησί έχει αναπτυχθεί η τουριστική υποδομή, ικανοποιώντας τα γούστα του κάθε επισκέπτη. Την εικόνα της χώρας, δηλαδή της πόλης του νησιού, τη συνθέτουν διάφορα τοπία, όπως τα φρεσκοασπρισμένα σπίτια, οι σκάλες με τα χρωματιστά κάγκελα, τα λουλουδιασμένα παράθυρα, τα πλακόστρωτα ασβεστωμένα σοκάκια, οι εκκλησιές με το εκτυφλωτικό λευκό τους χρώμα, απόλυτα ενσωματωμένες στο λευκό του τοπίου και οι ανεμόμυλοι ίσα ίσα που να φαίνονται στο ύψωμα του Κάστρου και να φαντάζουν σα ζωγραφιά.

Τα «ματογιάννια» δύο δρόμοι οι πιο κεντρικοί στη πόλη του νησιού, το «πάνω ματογιάννι» και το «ματογιάννι», γεμάτα εμπορικά καταστήματα με τις πιο επώνυμες μάρκες ρούχων, υποδημάτων και κοσμημάτων. Υλικά απαραίτητα και μη, που να αρμόζουν σε κάθε αρέσκεια. Τα σοκάκια παράλληλα στους δρόμους, γεμάτα με γραφικές καφετερίες και γνωστά μπαράκια να περιμένουν τους τουρίστες για διασκέδαση και ξέφρενο χορό μέχρι το πρωί.

Ο «γιαλός» με τα αραγμένα του καΐκια και τις πολύχρωμες βαρκούλες, ο παραλιακός δρόμος στη κεντρική παραλία της πόλης γεμάτος καφετερίες, η μια δίπλα στην άλλη σα ψεύτικες. Όλα αυτά ακόμα και στη καρδιά του καλοκαιριού, διατηρούν τη γραφικότητά τους.

Οι μυκονιάτικες νύχτες ανήκουν εξολοκλήρου στους τουρίστες, και τα πρωινά η Μύκονος απολαμβάνει μία γαλήνια ηρεμία και ο ήλιος καλημερίζει με τις εκτυφλωτικές του ακτίνες, τα ασπρισμένα σπίτια της και τα καταγάλανα νερά της που παιχνιδίζουν σα κύματα στο Αιγαίο.

Η νυχτερινή ζωή της Μυκόνου, ένα άλλο πολυφημησμένο κεφάλαιο από το οποίο εξηγείται και η τόσο μεγάλη συγκέντρωση πλήθους. Επώνυμοι και ανώνυμοι από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό συγκεντρώνονται στο νησί για να απολαύσουν τους έντονους ρυθμούς την νυχτερινής ζωής. Τα στενά σοκάκια της πόλης, τα μπαράκια, οι καφετερίες και η συνοικία της «μικρής Βενετίας», αρχίζουν να γεμίζουν με κόσμο από τις πρώτες απογευματινές ώρες, ενώ η αποκορύφωση φτάνει όσο πλησιάζει η νύχτα και καθόλη τη διάρκεια της.

Οι νύχτες αυτές είναι ατέλειωτες. Με μεγάλη κούραση και εξάντληση που όμως αξίζει κάποιος να υποστεί για να απολαύσει λίγη από τη μαγεία του καλοκαιριού και του νησιού.

Μπορεί λοιπόν κάποιος να ξεκινήσει απολαμβάνοντας το υπέροχο ηλιοβασίλεμα

στην Αλευκάντρα (τοποθεσία, περιοχή στην μικρή Βενετία με τα χτισμένα σπιτάκια μέσα στη θάλασσα), να φωτογραφηθεί δίπλα στους κατάλευκους ανεμόμυλους, με τους πελεκάνους που είναι μόνιμοι

θαμώνες και το ξακουστό πελεκάνο Πέτρο (που η ιστορία του και οι φωτογραφίες του έχουν ταξιδέψει στην άκρη του κόσμου), και να κάνει τη περαντζάδα του στην υπόλοιπη πόλη. Μετά τον εξουθενωτικό περίπατο του στα καλντερίμια της χώρας, μπορεί να επιλέξει το εστιατόριο ή το ταβερνάκι μέσα στη χώρα ή στα περίχωρα, όπου θα γευτεί τις παραδοσιακές γεύσεις του τόπου με τη σύγχρονες συνταγές από την Ελληνική ή τη διεθνή κουζίνα, απενίζοντας τα μαγευτικά καλντερίμια ή τα καταγάλανα νερά του Αιγαίου.

Τα μπαράκια και τα νυχτερινά κέντρα με τη δυνατή μουσική για όλες τις προτιμήσεις περιμένουν τους επισκέπτες για να γλεντήσουν, να γίνουν μια μεγάλη παρέα στη πορεία της νύχτας και να διασκεδάσουν στο μυκονιάτικο ρυθμό μέχρι τελικής πτώσεως.

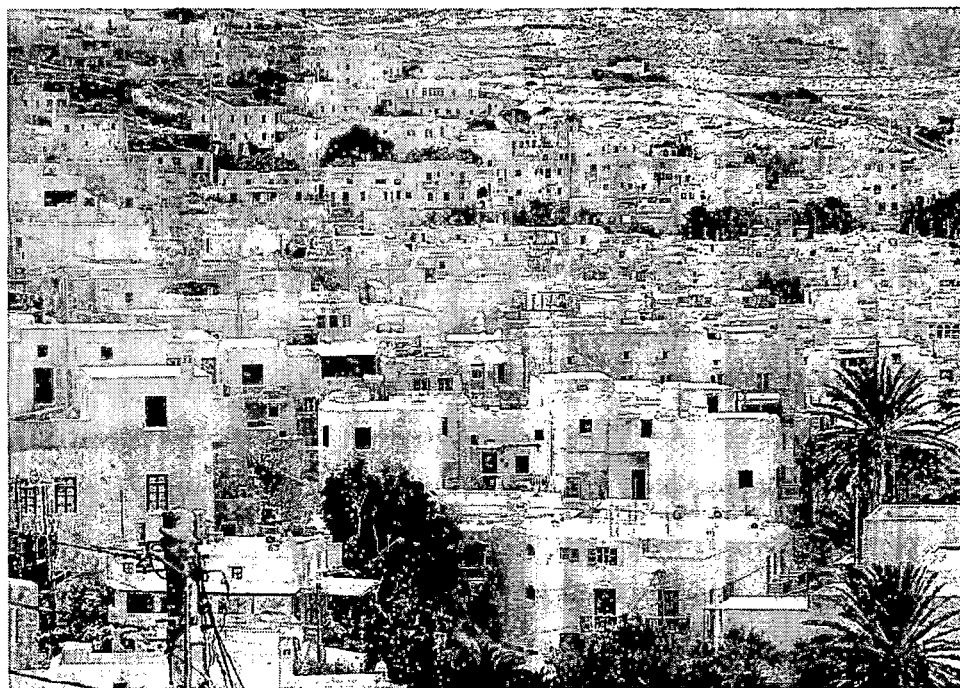
Μιας και αναφερθήκαμε σε γεύσεις, ας μην ξεχάσουμε τα μυκονιάτικα παραδοσιακά γλυκά. Με τα οποία μπορούμε να γλυκάνουμε τα απογεύματα μας, τις δίπλες και τα παραδοσιακά μυκονιάτικα αμυγδαλωτά, τα οποία μπορούμε να συνοδέψουμε με μία σουμάδα. Επίσης μπορούμε να πιούμε ένα ουζάκι και να το συνοδέψουμε με τον τοπικό μας ουζομεζέ, «μόστρα με κοπανιστή», ντομάτα και ελιές (είναι παξιμάδι βουτηγμένο σε νερό, περιχυμένο με λάδι, το οποίο έχουμε αλείψει με κοπανιστή και από επάνω του έχουμε προσθέσει φέτες ντομάτας, θρούμπη, ρίγανη, ελιές και λίγη κάπαρη εάν θέλουμε).

Και τέλος όσο για τις αγορές μας, μία βόλτα στη χώρα και στα ματογιάννια θα μας πείσει, θα βρούμε σίγουρα την αγαπημένη μας μάρκα σε ρούχα, υποδήματα, κοσμήματα ή καλλυντικά για να αγοράσουμε. Επίσης θα βρούμε είδη λαϊκής τέχνης, από τα οποία ξεχωρίζουν τα ξύλινα караβάκια, οι ανεμόμυλοι μινιατούρες και τα παραδοσιακά μας υφαντά. Και ότι άλλο μπορούμε να φανταστούμε σε αναμνηστικό και μη που θα μας θυμίζει τις αξέχαστες διακοπές μας.

3β) Περιοχές που αποτελούν αξιοσημείωτο ενδιαφέρον

Οι περιοχές που αποτελούν αξιοσημείωτο ενδιαφέρον ποικίλουν. Όμως μερικές από αυτές είναι η χώρα της Μυκόνου, η Άνω Μέρα και η Δήλος. Για τη Δήλο και τους αρχαιολογικούς της χώρους αναφερθήκαμε αναλυτικά στο δεύτερο κεφάλαιο.

Η χώρα είναι η πρωτεύουσα του νησιού. Είναι μία από τις καλύτερες εμπειρίες που θα μπορούσε να προσθέσει κάποιος στο βιβλίο των αναμνήσεων του. Ειδικά αν περπατήσει κάποιος μέσα στα σοκάκια της με το πλακόστρωτο να μοσχοβολά από τον ασβέστη, χάνεται μέσα στα καλντερίμια της.. Μαγεύεται από την γραφικότητα των σπιτιών και την απλότητα των ντόπιων, που φημίζονται για την φιλοξενία τους και την εξυπηρετικότητα τους. Μπορεί να βρει ότι θελήσει και ότι έχει και δεν έχει φανταστεί.

Σ'αυτή την εικόνα που φαντάζει μαγευτική, ας προσθέσουμε την εκκλησία της μητρόπολης, της Πανάχρας και της Αγίας Κυριακής. Που είναι οι τρεις ενορίες της πόλης και λειτουργούν επίσημα κάθε Κυριακή. Εξίσου σημαντική στη περιήγηση είναι και η εκκλησία της Αγίας Ελένης

του Κάστρου. Δεν θα μπορούσαμε να ξεχάσουμε τη μικρή Βενετία, με τα σπίτια (πρώην καταλύματα ψαράδων), τα οποία είναι κτισμένα πάνω στο νερό με ξύλινα μπαλκόνια. Την εικόνα αυτή συμπληρώνουν οι γραφικοί ανεμόμυλοι, το Δημαρχείο της Μυκόνου με τα νεοκλασικά του κτίρια, τα τρία πηγάδια που βρίσκονται κοντά στο δημοτικό σχολείο της χώρας, καθώς και το μοναστήρι του Άγιου Παντελεήμονα που βρίσκεται στα βορειοδυτικά της χώρας, με αξιόλογες εικόνες.

Τέλος η Άνω Μερά ένα μικρό πανέμορφο χωριό που απέχει μόλις οκτώμιση χιλιόμετρα από τη χώρα. Η μοναδική κοινότητα του νησιού. Είναι ένα ιδιότυπο χωριό, το οποίο έχει αναπτυχθεί σε μία μεγάλη έκταση με τυπικά αραϊή δόμηση ανεξάρτητων αγροικιών. Έχει τη δική του πλατεία με τα καφενεία της και τα ταβερνάκια της. Εκεί πέρα μπορούμε να επισκεφτούμε το μοναστήρι της Παναγίας της Τουρλιανής, που κρύβει τη δική του ιστορία ετών, καθώς και το μοναστήρι του Παλαιοκάστρου που βρίσκεται σε κοντινή σχετικά απόσταση.

Έτσι θα έχουμε πάρει μία γενική όψη από το παράδεισο που κρύβει το νησί και τον προσφέρει απλόχερα σε όλους εκείνους που θα θελήσουν να το επισκεφτούν.

3γ)Οι παραλίες του νησιού και η τουριστική ανάπτυξη

Όλες σχεδόν οι παραλίες του νησιού είναι οργανωμένες, με τη δική τους ξεχωριστή ομορφιά, με πολύ θόρυβο και με τη πολυκοσμία που διασκεδάζει καθημερινά και απολαμβάνει τις διακοπές της. Υπάρχουν παραλίες για όλα τα γούστα, για οικογενειάρχες, για μοναχικούς, για αυτούς που λατρεύουν τα σπόρ αλλά και για gay. Όλες οι παραλίες μπορούν να καλύψουν κάθε γούστο, ανάλογα με τις προτιμήσεις του καθενός.

Ξεκινώντας λοιπόν από τη πόλη της Μυκόνου και μόλις σε απόσταση τετρακοσίων μέτρων υπάρχει η παραλία της **μεγάλης άμμου**, η οποία έχει απέναντι της το βοριά και δεν σε αφήνει να χαρείς τη θάλασσα της, εκτός και εάν προτιμάς να κάνεις κάποιο σπορ, όπως είναι το wind surfing, που ταιριάζει κατάλληλα στη περίπτωση. Επίσης παραλία για σπορ και όχι για κολύμβηση, είναι η παραλία του **κόρφου**, που συναντάς δυτικότερα, στο δρόμο σου, μετά τη μεγάλη άμμο, καθώς κατευθύνεσαι προς ορνό.

Συνεχίζοντας νότια βρίσκουμε τη παραλία του **ορνού**, που είναι από τις πιο τουριστικές. Χαρακτηριστικό της είναι τα πολλά κότερα, τα ξενοδοχεία και μία μικρή πλατεία με πολύ όμορφα μαγαζιά για φαγητό και για ποτό, με ήρεμη διάθεση. Από εκεί μπορούμε να πάρουμε το караβάκι και να επισκεφτούμε άλλες παραλίες όπως είναι με διαδοχική σειρά: η ψαρού, ο πλατύς γιαλός, η παράγκα, το paradise (καλαμοπόδι), το super paradise (πλυντρί), το αγράρι και την ελιά.

Μια ακόμη υπέροχη παραλία είναι ο **Αι-Γιάννης** που βρίσκεται δυτικότερα του ορνού. Είναι μία μικρή γραφική παραλία με καθαρή θάλασσα και χρυσαφένια άμμο που προσφέρεται για κολύμβηση. Είναι μια οικογενειακή παραλία που μπορεί κανείς με ηρεμία να απολαύσει το μπάνιο του. Λίγο πιο πέρα βρίσκεται η **κάπαρη**, μια παραλία για όσους

λατρεύουν την αναζήτηση του ωραίου. Όσοι λοιπόν τολμήσουν να διασχίσουν το κατηφορικό και απότομο μονοπάτι, θα οδηγηθούν σε ένα μικρό παράδεισο όπου θα απολαύσουν ένα από τα ωραιότερα ηλιοβασιλέματα της ζωής τους. Η παραλία της κάπαρης προσφέρεται κυρίως για τους μοναχικούς τύπους ή αυτούς που δεν θέλουν να συναντήσουν στο μπάνιο τους, τη φασαρία της πολυκοσμίας.

Στη συνέχεια της περιηγήσεως των παραλιών, μια αξιοθαύμαστη παραλία είναι ο **πλατύς γιαλός**, ο οποίος αποτελεί πόλο έλξης για όσους δεν θέλουν να μπλεχτούν με τη βαβούρα της πόλης, και θέλουν να έχουν τις ανέσεις τους στο ξενοδοχείο που θα μένουν. Εξάλλου είναι και η αφετηρία των καϊκιών για τις υπόλοιπες παραλίες του νησιού. Είναι μια παραλία για οικογενειάρχες και όχι μόνο. Στη παραλία μπορεί κανείς να απολαύσει το μπάνιο του κάτω από ομπρέλα ή χωρίς, και να δοκιμάσει κάποιο από τα θαλάσσια παιχνίδια, που οργανώνουν κάθε καλοκαίρι οι ιδιοκτήτες των ξενοδοχείων. Στα δεξιά του πλατύ γιαλού, μια άλλη πολύ όμορφη παραλία είναι η **ψαρού**. Εκεί μπορεί κανείς να κάνει μπάνιο άφοβα, ακόμα και τις μέρες με τα φοβερά καλοκαιρινά μελτέμια. Γύρω της υπάρχει βουνό, το οποίο κόβει τον αέρα και τα πολλά μποφόρ. Έτσι είναι δύσκολο να συναντήσει κύμα κάποιος σ' αυτή την αμμουδιά. Έχει εκπληκτικά νερά και είχε γνωρίσει μεγάλες δόξες τη δεκαετία του '80. Όμως ακόμη και σήμερα είναι πολύ γκλάμουρ και έρχονται να τη συμπληρώσουν οι σαμπανιέρες με τα δροσερά πετσετάκια που πηγαиноέρχονται στις ξαπλώστρες, τις οποίες για να κλείσει κάποιος πρέπει να έχει μπει στη waiting list κράτησης για το σαββατοκύριακο που επιθυμεί.

Στη συνέχεια νότια του νησιού βρίσκεται η παραλία της **παράγκας**. Μια παραλία πολυσύχναστη με εύκολη οδική πρόσβαση. Προσφέρεται για μπάνιο και για γνωριμίες. Εδώ είναι το στέκι των νέων και όχι μόνο. Εδώ συχνάζουν και όσοι διατηρούν μαγαζιά τα οποία

πρωταγωνιστούν στη νυχτερινή ζωή του νησιού. Μπαρ, εστιατόρια και άλλα επώνυμα εκκεντρικά καταστήματα που βρίσκονται στο νησί.

Δύο πολύ γνωστές παραλίες που συναντάμε μετά τη παράγκα, είναι το **paradise** ή αλλιώς **καλαμοπόδι** και το **super paradise** ή αλλιώς **πλυντρί**. Το **paradise** θεωρείται μία από τις καλύτερες παραλίες, Από το 1969 ξεχωρίζει για τα καταγάλανα νερά του και τη σιμιγδαλένια άμμο του. Αν θέλετε λοιπόν να χορέψετε στο ρυθμό της μουσικής, δεν έχετε παρά να πάτε σε ένα από τα μπαράκια της παραλίας και να απολαύσετε το κοκτέιλ σας, αγναντεύοντας το πέλαγος. (εδώ βρίσκεται και ένα από τα δημοφιλέστερα ευρωπαϊκά κλαμπ, το «cavo paradiso»). Και το **super paradise** που είναι μία από τις σημαντικότερες παραλίες του νησιού και ίσως όλου του κόσμου. Τα τρελά πάρτυ που έκαναν στη παραλία μετά τη δεκαετία του '50, την έχουν καθιερώσει ως πόλο έλξης της νεολαίας και κατεξοχήν τόπο συνάντησης των VIPS. Στα αριστερά της παραλίας βρίσκονται οι κοσμικοί Έλληνες και οι Ιταλοί τον Αύγουστο, στα δεξιά οι gay και στη μέση οι υπόλοιποι τουρίστες γενικότερα. Πολύς κόσμος, τρελό clubbing και η εκκεντρικότητα σε όλο το μεγαλείο της. Αν κάνοντας το μπάνιο σας, συναντήσετε τον αγαπημένο σας ηθοποιό ή τραγουδιστή ελληνικής και όχι μόνο, καταγωγής, μην εκπλαγείτε.

Συνεχίζοντας το δρόμο μας από το **super paradise** συναντάμε τη παραλία **αγράρι**. Το αγράρι είναι μία παραλία που προτιμούν όσοι ξέρουν τη σπουδαιότητα και την ομορφιά του. Είναι γύρω στα δέκα χιλιόμετρα απόσταση από τη πόλη. Μπορεί κάποιος να φτάσει εκεί είτε με καραβάκι από το πλατύ γιαλό είτε με οδική μεταφορά. Θα μπορούσε να εισαχθεί στη κατηγορία των οικογενειακών παραλιών, όπου θα μπορούσε κάποιος να μνηθεί σε όλα τα θαλάσσια σπορ.

Μπαίνοντας τώρα στη κοινότητα της Άνω Μεράς και αφήνοντας πίσω μας το μοναστήρι της Παναγιάς της Τουρλιανής θα συναντήσουμε και εκεί θαυμάσιες ακροθαλασσιές. Στα δεξιά μας βρίσκεται η παραλία

της ελιάς, η οποία είναι μόλις οκτώ χιλιόμετρα από τη χώρα. Είναι κοσμική και εκεί κολυμπώντας στα γαλάζια της νερά, μπορεί κανείς να συναντήσει επώνυμους επισκέπτες.

Μια άλλη πολύ δημοφιλής παραλία, η οποία βρίσκεται ανάμεσα στη παραλία της ελιάς και του καλαφάτη, είναι η παραλία του καλού λιβαδιού. Το καλό λιβάδι βρίσκεται στα νότια του νησιού και διατηρεί το δικό του στυλ. Χαρακτηριστικό αυτής της παραλίας, εκτός από την εξυπηρέτηση σέρβις που διαθέτουν ακόμη και στο χώρο της άμμου, είναι η πολύ ψιλή της άμμος. Έτσι κάποιος μπορεί να απολαύσει το μπάνιο του, χωρίς ιδιαίτερη κούραση. Αρκεί να μην υπάρχουν πολύ ισχυροί άνεμοι.

Στη συνέχεια συναντάμε τις παραλίες της Αγίας Άννας και του καλαφάτη. Και οι δύο παραλίες προσφέρονται για όσους θέλουν να συνδυάσουν τα θαλάσσια σπορ με τη καλοπέραση. Η παραλία της Αγίας Άννας στα δεξιά του καλαφάτη προσφέρεται για wind surfing. Διαθέτει σχολή κατάδυσης και surfing. Είναι πολύ μικρή παραλία με πεντακάθαρα νερά και τις απαραίτητες μονάχα ομπρέλες. Τριγύρω υπάρχουν μερικά εστιατόρια όπου μπορεί κανείς να γευματίσει ή να πει τον απογευματινό του καφέ, κοιτάζοντας μια μικρή χερσόνησος που υπάρχει, τα λεγόμενα Διβούνια. Η παραλία του καλαφάτη που βρίσκεται ακριβώς δίπλα είναι αξιόλογης σημασίας. Χρόνια τώρα ανεμίζει η γαλάζια σημαία. Είναι μία μεγάλη ακροθαλασσιά, όπου μπορεί να συνδυάσει κανείς τα πάντα. Η παραλία είναι νοητά χωρισμένη με τέτοιο τρόπο ώστε όσοι θέλουν να απολαμβάνουν τα θαλάσσια σπορ (πχ. Wind surfing) και οι υπόλοιποι το μπάνιο τους. Χαρακτηριστικό αποτελούν τα δέντρα που βρίσκονται στο εύρος της αμμουδιάς και προσφέρουν ιδιαίτερη δροσιά στους καλοκαιρινούς της επισκέπτες.

Δύο παραλίες που συναντάμε μετά το καλαφάτη και αναφέρονται στους μοναχικούς επισκέπτες είναι η παραλία της λιάς και η παραλία της

φραγκιάς. Είναι και οι δύο πολύ μικρές και ενδιαφέρουσες. Αξίζει κάποιος που διαθέτει όχημα, να τις επισκεφτεί.

Επίσης δύο ακόμη ακροθαλασσιές που συμπληρώνουν τη μαγεία του ενδιαφέροντος των μοναχικών είναι η παραλία του φωκού και της Αγίας Άννας της μερσίνης. Χωρίς να φύγουμε από το συνοικιακό συγκρότημα της Άνω Μεράς και κατευθυνόμενοι προς τη περιοχή μας, έχοντας περάσει το φράγμα του φωκού, συναντάμε το φωκό. Μια πολύ μικρή παραλία που μπορεί κανείς να απολαύσει το καλοκαιρινό του πικνίκ. Ενώ αριστερά του συνεχίζοντας το δρόμο μας, συναντάμε τη παραλία της Αγίας Άννας της Μερσίνης. Μια πολύ γοητευτική παραλία που μαγεύει όποιον την επισκεφτεί. Χαρακτηριστικό της τα ζεστά νερά της, όπου μπορεί κάποιος να γευτεί απολαμβάνοντας το μπάνιο του. Κατάλληλη παραλία για οικογένειες που θέλουν να κάνουν μια μονοήμερη εκδρομή και να απολαύσουν το μπάνιο τους σε μία πραγματικά καθαρή θάλασσα.

Φεύγοντας από τον συνοικισμό της Άνω Μεράς, και κατευθυνόμενοι προς τα βόρεια του νησιού, συναντάμε τη παραλία της **φτελιάς.** Η παραλία ανήκει στον όρμο του πανόρμου. Είναι κατάλληλη για wind surfing και για άλματα wave riding. Είναι ιδανική για όσους λατρεύουν τους ανέμους και τα θαλάσσια σπορ που τους αφορούν. Χαρακτηριστικό της παραλίας είναι οι βράχοι που χωρίζουν την παραλία σε δύο και καταλήγουν στη θάλασσα. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αυτούς τους βράχους έχουν βρεθεί κτίσματα από τη Νεολιθική εποχή, γύρω στα 4.500 πΧ. Στην ίδια τοποθεσία πιθανολογείται να αναγνωρίζεται στα χρόνια της Αρχαϊκής περιόδου, ο τάφος του Αίαντα του Λοκρού, ο οποίος υπήρξε ήρωας του Τρωικού πολέμου.

Συνεχίζοντας το ταξίδι μας στις παραλίες του νησιού και φτάνοντας στο βορινό τμήμα του, θα συναντήσουμε δύο παραλίες μαγευτικές. Την παραλία του πανόρμου και την παραλία του Αγίου

Σωστιού. Η παραλία του **πανόρμου** είναι μεγάλη και οικογενειακή παραλία. Χαρακτηριστικό της παραλίας είναι τα φωκόσπηλα στην πίσω μεριά της, όπου μέχρι και σήμερα ζουν και μεγαλώνουν φώκιες. Η παραλία του **Άγιου Σώστη** είναι και αυτή μεγάλη και πιο οικογενειακή. Χαρακτηριστικό της είναι το γεγονός ότι παρόλη τη πολυκοσμία, παραμένει άφθαρτη και καθαρή, ανέπαφη από τις τουριστικές επιχειρήσεις. Η λάμψη της ακτινοβολίας που εκπέμπουν τα νερά της και το χρυσοκόκκινο της άμμου της, προδίδουν και μαρτυρούν το γνήσιο χαρακτήρα που διατηρεί επί σειρά ετών.

Τέλος πλησιάζοντας προς τη πόλη του νησιού, στα δεξιά μας συναντάμε τη παραλία του **τούρλου**, όπου δεσπόζει και το νέο σύγχρονο λιμάνι μας, και λίγο πιο μέσα τη παραλία του **Άγιου Στέφανου**. Μία σχετικά μεγάλη παραλία, που προσφέρει τις απαραίτητες ανέσεις στους επισκέπτες της.

Όλες αυτές οι παραλίες που μόλις περιγράψαμε αναλυτικά, συγκροτούν στην τουριστική ανάπτυξη του νησιού. Μεγάλο ρόλο παίζουν οι ξενοδοχειακές μονάδες που πλαισιώνουν το νησί, καθώς και όλα τα παραλιακά και μη, εστιατόρια, μπαράκια, κλαμπ, ταβέρνες, καφετερίες και ότι άλλο μπορεί να προσεγγίσει το μάτι του τουρίστα, όπως τα μαγαζιά με τα τουριστικά είδη και τα είδη δώρων και αναμνηστικών, συμπεριλαμβάνονται και συμβάλουν στη τουριστική ανάπτυξη του τόπου.

3δ) Τα αξιοθέατα του τόπου

Τα αξιοθέατα που μπορεί κάποιος να επισκεφτεί στο νησί, χωρίζονται σε τέσσερις ενότητες. Στα μουσεία του νησιού, σε εκείνα τα αξιοθέατα που βρίσκονται στο εσωτερικό της πόλης, σ'αυτά που βρίσκονται στο χωριό της Άνω Μεράς και σε εκείνα που βρίσκονται διάσπαρτα στο υπόλοιπο νησί (Αγγελικά, Πλατύς Γιαλός, Μαράθι, Πάνορμος, Φτελιά).

Τα μουσεία του νησιού είναι τρία: το Αρχαιολογικό, το Λαογραφικό και το Ναυτικό. Το **αρχαιολογικό** μουσείο της Μυκόνου βρίσκεται πολύ κοντά στη χώρα, δίπλα στο παλιό λιμάνι. Χτίστηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, το 1902 και φιλοξενεί ευρήματα από «το βόθρο της Καθάρσεως» (426-425πΧ) που ανακαλύφθηκαν από το 'Δ. Σταυρόπουλο το 1898 στη Ρήνεια. Περιλαμβάνει τέσσερις συλλογές ευρημάτων [κοσμήματα και μικροαντικείμενα (του 2^{ου}-1^{ου} αιώνα πΧ) , ειδώλια (2^{ου}-1^{ου} αιώνα πΧ) , αγγεία (των μέσων της τρίτης χιλιετίας πΧ-1^{ου} αιώνα πΧ) και επιτύμβια αγάλματα και στήλες (του 2^{ου}-1^{ου} αιώνα πΧ)] , από μεγάλο αριθμό αγγείων από τους προϊστορικούς μέχρι τους υστεροελληνιστικούς χρόνους (μέσα τρίτης χιλιετίας-1^{ου} αιώνα πΧ), επιτύμβια αγάλματα, στήλες και τεφροδόχους κάλπες από τη Ρήνεια και λιγοστά αγγεία από τη Μύκονο.

Το **Λαογραφικό μουσείο** βρίσκεται στη περιοχή Κάστρο στη πόλη, κοντά στην εκκλησία της Παραπορτιανής. Ιδρύθηκε το 1958.Είναι ένα διώροφο караβοκυραϊκό κτίσμα, που θεωρείται ως το παλιότερο κτίσμα του νησιού και είναι σωσμένο από ένα τμήμα του μεσαιωνικού Κάστρου της Μυκόνου. Αποτελείται από έξι αίθουσες που φιλοξενούν τοπικές φορεσιές, βυζαντινές εικόνες, έπιπλα από αστικές κατοικίες του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, λαϊκά κεραμικά, παλιά διακοσμητικά πιάτα και αναμνηστικά, κεντήματα και υφαντά, παλιά κλειδιά, μία συλλογή

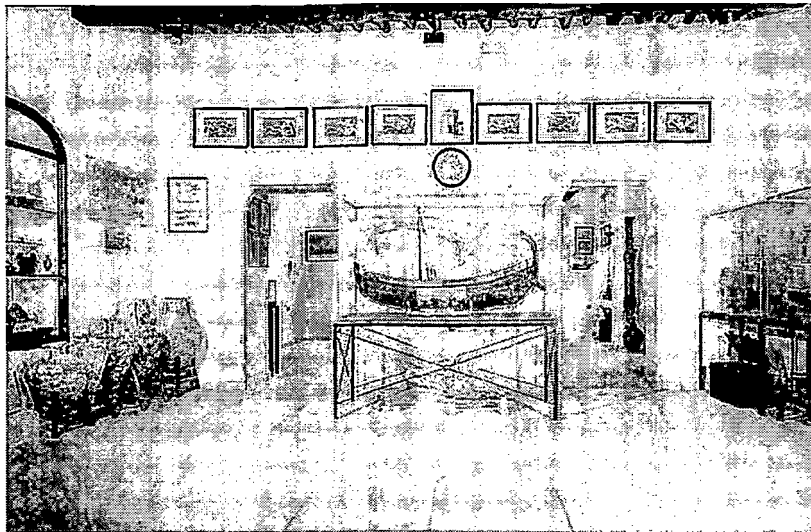
μοντέλων από πλοία που έλαβαν μέρος στην επανάσταση του '21 και άλλα μικροαντικείμενα (σ'αυτά συμπεριλαμβάνεται σημαντικό αρχείο από έντυπα, έγγραφα, χειρόγραφα, φωτογραφίες και χάρτες), καθώς συντηρεί και μία βιβλιοθήκη στο εσωτερικό του, με βιβλία που σώζονται επί σειρά πολλαπλών ετών για να μας θυμίζουν την πολιτιστική μας κληρονομιά. Στο Λαογραφικό μουσείο ανήκουν και δύο παραρτήματα: **το σπίτι της Λένας** και το **αγροτομουσείο- μύλος του μπόνη**.

Το σπίτι της Λένας βρίσκεται στη περιοχή τρία πηγάδια, δίπλα στο ναυτικό μουσείο στη χώρα του νησιού. Είναι ένα μυκονιάτικο σπίτι μεσοαστών του 19^{ου} αιώνα, που σώζεται ως τμήμα μεσαιωνικής κατοικίας. Ονομάστηκε έτσι λόγω της τελευταίας του ιδιοκτήτριας, Λένας Σκριβάνου. Στο εσωτερικό του θα συναντήσετε συλλογές από ευρωπαϊκά και εγχώρια έπιπλα του 19^{ου} αιώνα (στην οργανική τους θέση), χρηστικά και διακοσμητικά αντικείμενα (κεντήματα, καθρέφτες, γκραβούρες κ.α.), καθώς και κομμάτια της οικοσκευής.

Το αγροτομουσείο-μύλος του μπόνη, βρίσκεται στη περιοχή άνω-μύλοι πάνω από τη χώρα. Η συνολική του έκταση είναι δύο στρέμματα. Πρόκειται για έναν από τους είκοσι οχτώ ανεμόμυλους που υπήρχαν στο νησί και χτίστηκε στα τέλη του 16^{ου} αιώνα. Ο ανεμόμυλος εσωτερικά αποτελείται από τρεις ορόφους, σε κυλινδρική υποδομή. Εξωτερικά είναι ένα υπαίθριο κτίσμα που παρουσιάζει τις αγροτικές παραδοσιακές εγκαταστάσεις, που χρησιμοποιούσαν οι Μυκονιάτες για την παραγωγή και τη μεταποίηση των αγροτικών τους προϊόντων. Μηχανικά ο μύλος στο εσώτερο του είναι σε άριστη κατάσταση, ενώ γύρω από αυτόν υπάρχουν ένα μικρό αλώνι, το πατητήρι, ο παραδοσιακός φούρνος της εποχής εκείνης, το μαγγανοπήγαδο και ένας περιστερώνας (από τους πολλούς που κοσμούν το νησί).

Και τέλος το **ναυτικό μουσείο Αιγαίου**. Ιδρύθηκε το 1983 και λειτούργησε το 1985. Βρίσκεται στη περιοχή τρία πηγάδια, στο κέντρο

της πόλης. Είναι ένα παραδοσιακό κυκλαδύτικο κτίριο του 19^{ου} αιώνα, το

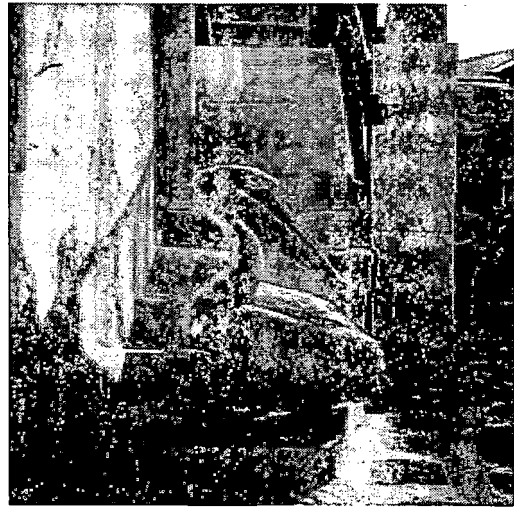
οποίο φιλοξενεί εκθέματα από ομοιώματα πλοίων (από την προμηνωϊκή περίοδο μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα), ναυτιλιακά έγγραφα, χάρτες, σπάνια χαρακτηριστικά, αρχαία αντικείμενα, ναυτικά όργανα, εξαρτήματα και εργαλεία, καθώς και νομίσματα από το 5^ο αι πΧ μέχρι το 5^ο αι μΧ. Επίσης στο εσωτέρο του μουσείου υπάρχει βιβλιοθήκη, η οποία περιλαμβάνει συλλογές παλαιότερων και νεότερων εκδόσεων, που ανέρχονται στα 5.000 περίπου σπάνια βιβλία.

Εδώ αξίζει να σημειωθεί πως το ναυτικό μας μουσείο, εκτός των υπόλοιπων εκθεμάτων, είναι το πρώτο ελληνικό μουσείο που ανέλαβε και διάσωσε και διατήρησε ζωντανά ιστορικά εκθέματα. Πρόκειται για το φάρο «αρμενιστή» της Μυκόνου, ο οποίος κατασκευάστηκε το 1890 και το ιστιοφόρο τύπου «πέραμα» «Ευαγγελίστρια» (ναυπήγησης 1940), και το καλωδιακό ατμόπλοιο «Θαλής ο Μιλήσιος» (ναυπήγησης 1909). Ο φάρος βρίσκεται στη περιοχή φανάρι της Μυκόνου, ενώ τα δύο πλοία φιλοξενούνται από το Πολεμικό ναυτικό στο Τροκαντερό, στη μαρίνα του παλαιού Φαλήρου (όλα τα παραπάνω είναι καλοδιατηρημένα και λειτουργούν ακόμη και στις μέρες μας με τη τεχνολογία της εποχής τους).

Αφού περιγράψαμε συνοπτικά τα μουσεία του νησιού, ας προβούμε στα αξιοθέατα που βρίσκονται στο εσωτερικό της πόλης. Ας ξεκινήσουμε από τη Παραπορτιανή, είναι μία εκκλησία χτισμένη το 15^ο αιώνα με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική δομή από Βυζαντινές νότες. Βρίσκεται στη περιοχή του Κάστρου και το όνομα της προέρχεται από τη τοποθεσία της, επειδή είναι κτισμένη στο πλάι της πόρτας του Κάστρου. Εξωτερικά είναι ένα διώροφο κτίσμα όπου αποτελείται από πέντε ναούς (οι τέσσερις βρίσκονται στο ισόγειο και επικοινωνούν μεταξύ τους). Άλλες εκκλησίες που αξίζει να επισκεφτούμε, είναι: την Μεγάλη Παναγιά (η οποία έχει σημαντική ιστορία και αυτό πηγάζει και από τις εικόνες που διαθέτει, με την παλαιότερη από αυτές το Μιχαήλ Αρχάγγελο το 1657, επίσης έχει βαπτιστεί και ως Παναγιά η πηγαδιώτισσα, διότι βρήκαν την εικόνα της μέσα σε ένα πηγάδι, και ως Αγγελοχτισμένη διότι η παράδοση υποστηρίζει πως την έχτισαν Άγγελοι), η οποία είναι η μεγαλύτερη εκκλησία της πόλης, την Πανάχρα, την Αγία Κυριακή και την Αγία Ελένη (υπάρχουν γύρω στις 60 εκκλησίες μέσα στη πόλη οι οποίες έχουν ξεχωριστή σπουδαιότητα η καθεμία, και θεωρούνται από τις πιο παλαιές).

Άλλα τοπία που θα μπορούσαμε να επισκεφτούμε είναι οι γραφικοί ανεμόμυλοι και η περιοχή της αλευκάντρας με τη μικρή Βενετία, για τα οποία έχουμε αναφερθεί σε προηγούμενα κεφάλαια.

Ας μη ξεχάσουμε να δούμε τη προτομή της Μαντώ Μαυρογέννους στη παραλία του νησιού, να επισκεφτούμε τα τρία πηγάδια (όπου από το 18^ο αιώνα έως το '50 υπήρξαν η κύρια ύδρευση του νησιού), να ρίξουμε μια ματιά στο Δημαρχείο της Μυκόνου και στη Δημοτική βιβλιοθήκη (χρονολογούνται παλιά κτίρια, διαφορετικών περιόδων με σημαντική ιστορία) και τελειώνοντας την επίσκεψη μας στη πόλη, ας φωτογραφηθούμε με τους πελεκάνους (που έχουν αποκτήσει διεθνή φήμη και αποτελούν ένα από τα σύμβολα του τόπου).

Φεύγοντας από τη πόλη, θα μπορούσαμε να πάμε στη περιοχή Αγγελικά για να δούμε από κοντά το θολωτό μυκηναϊκό τάφο (τέλη 15^{ου} αιώνα). Θα μπορούσαμε επίσης να κατευθυνθούμε προς Πλατύ Γιαλό, και στη περιοχή της Ληνώς να θαυμάσουμε «το πηγάδι του Γιάνναρου» και τα ερείπια των τριών πύργων της ελληνιστικής εποχής («Πόρτες»). Στη συνέχεια αν κατευθυνόμασταν προς τη περιοχή του μαραθιού, θα μπορούσαμε να επισκεφτούμε το μοναστήρι του Άγιου Παντελεήμονα (17^ο αι). Στον όρμο Πανόρμου θα μπορούσαμε να θαυμάσουμε τον υδροβιότοπο που κάνουν στάση τα διαβατάρικα πουλιά. Στη παραλία της φτελιάς θα βλέπαμε τα ευρήματα αρχαίων ανασκαφών (αναφερθήκαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο) και τέλος κατευθυνόμενοι προς την Άνω Μερά θα μπορούσαμε να επισκεφτούμε το μοναστήρι της Παναγίας της Τουρλιανής και το ερειπωμένο μοναστήρι του Παλαιοκάστρου.

3ε) Οι λόγοι για τους οποίους αξίζει κάποιος να επισκεφτεί το νησί και η διαδρομή που πρέπει να ακολουθήσει για να φτάσει στο προορισμό του

Η Μύκονος είναι ένα νησί, για το οποίο θα μπορούσαμε να μιλάμε ώρες ατελείωτες χωρίς σταμάτημα. Οι λόγοι που θα μπορούσε κάποιος να την επισκεφτεί, ποικίλουν ανάλογα με τα προσωπικά του γούστα. Εξαρτάται από το αν κάποιος θα ήθελε να κάνει καλοκαιρινές διακοπές, ή να δει μια άλλη όψη της κάποια άλλη εποχή (π.χ. το χειμώνα παρουσιάζει ένα εντελώς διαφορετικό χαρακτήρα από το καλοκαίρι).

Είναι ένα γραφικό νησί όπου η ιστορία του σταματάει εκεί που ξεκίνησε η ανάπτυξη του ('50). Έχει πλούσιο υλικό σε αρχαία ευρήματα και κτίσματα, τα οποία του προσδίδουν λίγο ακόμη φως, στη λάμψη που εκπέμπει η ιστορία του και η εικόνα του, για να αποδώσει ένα εντελώς διαφορετικό στυλ από αυτό που επικρατεί.

Δεν είναι μόνο τουριστικό θέρετρο αλλά και τόπος ξεκούρασης. Και για όσους προτιμούν τις ήσυχες διακοπές, και θέλουν να προσθέσουν μια ακόμη εμπειρία στο βιβλίο των αναμνήσεων τους, ας επισκεφτούν τη Μύκονο το μήνα Σεπτέμβριο, όπου η θάλασσα έχει κοπάσει από τα μελέμια του καλοκαιριού και ο τουρισμός έχει αρχίσει λιγοστά να μειώνεται και να καλυτερεύει η ποιότητα του.

Είναι λογικό με το τουρισμό να ξεπερνά κάθε καλοκαίρι σε πληθυσμό τους μόνιμους κατοίκους, να παρουσιάζονται και κάποια προβλήματα. Είτε στην ποιότητα των ανθρώπων, είτε στις ιδιαίτερες προτιμήσεις τους. Και ένα ακόμη μειονέκτημα είναι οι βοριάδες που σηκώνουν κυριολεκτικά το νησί στον αέρα. Όμως όλα μπορούν να ξεπεραστούν ή να διορθωθούν, αρκεί να υπάρχει καλή οργάνωση και μπόλικη θέληση ώστε να μπει κάποιος στη διαδικασία να εξερευνήσει τις ομορφιές του τόπου αυτού και να δει μέσα από την εικόνα που παρουσιάζεται στον κόσμο, την πραγματική εικόνα του νησιού!

Για να φτάσετε στον τόπο μας, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε είτε κάποιο αεροπλάνο, από το αεροδρόμιο των Αθηνών είτε άλλων νησιών που διαθέτουν αεροδρόμια και υπάρχουν πτήσεις προς τη Μύκονο, είτε να πάρετε κάποιο πλοίο από τα λιμάνια του Πειραιά και της Ραφήνας ή των υπολοίπων νησιών που εκτελούν δρομολόγια προς το τόπο μας.

Όποιο μέσο κι αν επιλέξετε, σας ευχόμαστε καλή διαμονή, ελπίζουμε να σας δικαιώσει η επιλογή σας και ευελπιστούμε πως θα αποκομίσετε στοιχεία από μία εντελώς διαφορετική όψη, από αυτή που επικρατεί για τη αξιαγάπητη Μύκονο.

Συμπέρασμα

Συμπεραίνουμε λοιπόν, πως η Μύκονος ύστερα από μια μικρή ιστορική αναδρομή στην οποία προβήκαμε, πως λειτούργησε σαν μια μεγάλη αγροικία, με τους ντόπιους της, βαθιά θρησκευόμενοι, να διατηρούν τη πίστη τους με τα αμέτρητα κτίσματα εκκλησιών και να εναποθέτουν τις σκέψεις τους στις καθημερινές τους ασχολίες. Στη συνέχεια όμως το νησί γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη, και σ' αυτό σημαντικό ρόλο έπαιξε και το ιερό νησί της Δήλου, αμόλυντο με βαθιές ρίζες στην ιστορία. Η Μύκονος συνεχίζει να προοδεύει εσωτερικά ακόμη και στις μέρες μας. Αξιοσημείωτο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αξιοθέατα της και οι παραλίες της. Ενώ σώζονται ήθη και έθιμα ακόμη και σήμερα, σ' ένα νησί που επάξια έχει κατακτήσει το πανελλήνιο.

Παράρτημα :Σύντομο λεξικό για την επεξήγηση λέξεων που προέρχονται από τη Μυκονιάτικη διάλεκτο

Αζώναρας: χοιρινό κομμάτι από το πόδι του γουρουνιού, στο οποίο περιλαμβάνεται και το γόνατο (μαγειρεύεται και σερβίρεται κυρίως με λάχανα)

Αποδοσίδι: δέμα που προοριζόταν για κάποιον , με τα (καλούδια) καλά εκείνης της εποχής

Απόπατος: ημίχτιστος χώρος εξωτερικά της κατοικίας, με μία τρύπα βαθιά σκαμμένη στη γη, όπου σήμερα έχει αντικατασταθεί από τις λεγόμενες τουαλέτες

Αχειρώνας:(αχυρώνας)εξωτερικά χτισμένος χώρος για την αποθήκευση των άχυρων και του κριθαριού

Βάγια: μικρά και μεγάλα αριστουργήματα, πλεγμένα από φύλα φοίνικα

Βαγιοκάλαντο: κάλαντο που τραγουδούν την ημέρα των βαΐων

Βαγιοφόρος: η ακολουθία της περιφοράς της εικόνας

Βοϊδοκέλι: εξωτερικός χώρος που στεγάζονταν οι αγελάδες και άλλα όμοια ζώα της ίδιας κατηγορίας

Βόλτος: ημικυκλικό ράφι πάνω από την εξώπορτα, για να διατηρείται ζεστό το ψωμί

Βουϊδάδικο: το καϊκι που μετέφερε τα ζώα, του συνεταιρισμού της Ρήνειας (μεγάλη Δήλος)

Βραστό: βρασμένο κρέας από κατσίκα και πρόβατο (σερβίρεται κυρίως εθιμοτυπικά στα πανηγύρια)

Γιαλός: η κεντρική παραλία της πόλης του νησιού

Γιαχνί: κοκκινιστό κρέας μαγειρεμένο με πατάτες και φρέσκια ντομάτα (σερβίρεται κατά παράδοση στα πανηγύρια, μετά από το βραστό)

Γούρνες: χαμηλά πετρόχτιστα κατασκευάσματα σε κυκλικό ή τετραγωνισμένο σχήμα , για το πότισμα των ζώων

Ζουμί: ο ζωμός από το βραστό κρέας (σερβίρεται με μπόλικο λεμόνι, παραδοσιακά στα πανηγύρια, ειδικότερα το βράδυ μετά τον εσπερινό)

Ζωντανά: ζώα

Θαλασσόξυλα: παλιά ξύλα που επέπλεαν στην επιφάνεια της θάλασσας (τα οποία χρησιμοποιούσαν για να τα κάψουν είτε στο μαερίο για να μαγειρέψουν, είτε στη σόμπα για να ζεσταθούν)

Θρούμπη: (=θρίμπη) δυνατό μπαχαρικό για κρεατικά

Καζίνα: αυτοσχέδια γλέντια (συνήθως τη περίοδο των αποκρεών), που γινότουσαν στις σάλες των σπιτιών, όπου έπαιζαν παραδοσιακά όργανα

Καμωμένες: τελειωμένες εργασίες

Κάπασος: εξωτερικό τελείωμα στη κορυφή της ταράτσας του σπιτιού, σε τριγωνικό σχήμα, για να βγαίνει ο καπνός από το τζάκι ή τη κουζίνα

Κελιά: εξωτερικά πετρόχτιστα οικοδομήματα (σε ορθογώνιο σχήμα), με μία ή δύο πόρτες ανοιχτές, για την μόνιμη κατοικία των ζώων

Κηπαράκι: μικρός σχετικά κήπος . φτιαγμένος πολύ κοντά στο σπίτι

Κλίματα: κορμοί αμπελιών

Κλιματόβεργες: κλαδιά των κορμών των αμπελιών

Κοπανιστή: παραδοσιακό τυρί σε μορφή παχύρρευστου βουτύρου, με ιδιαίτερη καυτερή γεύση

Κρεμμυδόπιτες: παραδοσιακές πίτες, φτιαγμένες από ζύμη (που άνοιγαν οι ίδιες οι νοικοκυρές), με τροβολιά, άνηθο και μπόλικά ξερά και χλωρά κρεμμύδια

Κουβαρωτές: παραδοσιακά ζυμωμένα ψωμιά (τεραστίων διαστάσεων)

Κουρβούλες: οι ρίζες των κορμών των αμπελιών

Λαζαράκι: μικρό γλυκό ψωμάκι σε σχήμα κούκλας, το οποίο φτιάχνεται και μοιράζεται τη λαζαροβδομάδα (και ειδικότερα το Σάββατο του Λαζάρου)

Λαρδί: χοιρινό λίπος

Λουβιά: παραδοσιακά φασολάκια που παρομοιάζουν με τα μακριά πράσινα που διακινούνται στην αγορά

Λούζες: χοιρινό φιλέτο [(που προέρχεται είτε από τη δεξιά είτε από την αριστερή πλευρά δίπλα στη σπονδυλική στήλη του γουρουνιού), ψημένο στον ήλιο και επεξεργασμένο με τα κατάλληλα μπαχαρικά (θρούμπη και ρίγανη)]

Μαγγανοπήγαδο: παραδοσιακό πηγάδι με μαγγάνι, όπου γυρίζει και δίνει νερό στη στέρνα

Μαεριό: πετρόχτιστο οικοδόμημα σε εσωτερική γωνία του σπιτιού, για το μαγείρεμα τροφίμων

Μακάριο: τρόφιμο ή ποτό για τη συγχώρεση των νεκρών

Μανιαδούρα: χαμηλό πετρόχτιστο οικοδόμημα στη βόρεια πλευρά του κελιού, για το τάϊσμα των ζώων

Μουσταλευριά: γλυκό σε μορφή συμπυκνωμένου ζελέ, παρασκευασμένο από μούστο και αλεύρι

Μούτουλο: μικρό παράθυρο ανοιγμένο στο βορά

Ξινότυρα: παραδοσιακά λευκά τυριά, με αλμυρή γεύση

Ξωκλήσια: μικρές εκκλησίες

Παΐδα: χοιρινά παΐδια (επεξεργασμένα με τα κατάλληλα μπαχαρικά και ψημένα στον ήλιο)

Πανηγυριώτης: ο άνθρωπος ο οποίος κάνει το πανηγύρι

Παραγγεριές: χωράφια μεγάλης εκτάσεως

Παραθύρες: εσοχές ανοιγμένες στον εσωτερικό χώρο του σπιτιού

Παραλοές: παραβολές (βαθυστόχαστες κουβέντες με ουσία και νόημα)

Παρτίδα: μοιρασμένη γη σε κομμάτια προς εκμετάλλευση, για την εκτροφή των ζώων

Πατητήρι: πετρόχτιστο οικοδόμημα εξωτερικά του σπιτιού, ειδικά κατασκευασμένο για το πάτημα των σταφυλιών

Πεζούλες: εξωτερικά πετρόχτιστα καθίσματα, σε ορθογώνιο σχήμα, για να ξαποσταίνουν οι χωριανοί

Ποτήστρες: χώροι προσωρινής αποθήκευσης νερού, το οποίο έρχεται από τη στέρνα και κατευθύνεται προς τα χωράφια για το πότισμα των οπωροκηπευτικών

Προβασόκοποι: ξερά λουλούδια με μωβ χρώμα (κατάλληλα για το πλέξιμο του Πρωτομαγιάτικου στεφάνου)

Ρίμνες: μικρά μονοπάτια [τα οποία από κεντρικούς δρόμους, οδηγούν σε (αδιεξόδους) χωριά (=σπίτια)]

Σάλα: κεντρικό δωμάτιο εσωτερικά του σπιτιού, όπου εκεί γινόντουσαν τα γλέντια

Σαμάρια: το τελείωμα του τοίχου στη κορυφή του, σε τριγωνικό και ημικυκλικό σχήμα

Σαμπούνα: παραδοσιακό πνευστό όργανο, κατασκευασμένο από κατάλληλα επεξεργασμένο δέρμα ζώου (κατσίκι ή πρόβατο) και κέρατο από ζώο (βόδι) που έχει στο τελείωμα του

Σίγλυνα: (=σίσερα)

Σίσερα: μικρά χοιρινά κομματάκια παΐδας και πλευρών,[τηγανισμένα (τα οποία έχουμε σουρώσει), που παγώνουν μέσα σε χοιρινό λίπος (=βούτυρο=γλύνα), το οποίο έχουμε λιώσει στο τηγάνι]

Στάμνα: πήλινο δοχείο γεμισμένο με νερό

Σταυροί: σταυροί πλεγμένοι από φύλα φοίνικα και ελιάς

Στέρνα: πετρόχτιστος εξωτερικά του σπιτιού κατασκευασμένος χώρος αποθήκευσης νερού, για οποιαδήποτε χρήση

Στερνάκι: μικρό τετραγωνικά χτισμένο οικοδόμημα, κατάλληλο για το πλύσιμο των ρούχων

Τουμπάκι: παραδοσιακό όργανο που παρομοιάζει με τύμπανο, κατασκευασμένο από δέρμα ζώου (κατσίκι) και ξύλο

Τροβολιά: παραδοσιακό λευκό τυρί σε ακανόνιστο σχήμα, με αλμυρή γεύση (ένα στάδιο πριν από τα ξινότυρα)

Τυροκομιά: δωμάτιο στο εσωτερικό του σπιτιού όπου παρασκευάζονται τα διάφορα γαλακτοκομικά προϊόντα

Φανάρι: κινητό ντουλαπάκι για την αποθήκευση τροφίμων, με σίτα για την προφύλαξη τους από τα έντομα

Φρίανα: ξερά θαμνώδη ευωδιαστά φυτά (τα οποία χρησιμοποιούσαν για να ανάψουν φωτιά για οποιαδήποτε χρήση)

Χάραμα: τετραγωνισμένο κομμάτι παστό με αλάτι, χοιρινού λίπους (λαρδιού)

Χοιροκέλι: εξωτερικό χαμηλό κτίσμα που στεγάζονταν τα γουρούνια

Χοιροκεφαλή: χοιρινό κεφάλι

Χοιροσφάγια: πατροπαράδοτο παραδοσιακό έθιμο που σχετίζεται άμεσα με το σφάξιμο του γουρουνιού (ακολουθεί και γλέντι)

Χώρα: η πόλη του νησιού

Χωριά: σύνολο κτισμάτων στα οποία ζει με αυτάρκεια μια οικογένεια

Χωριανά: εργασίες πάσης φύσεως των χωριανών (κατοίκων)

Χωριανοί: κάτοικοι των χωριών (σπιτιών)

Χωριουδάκι: μικρό χωριό (το μικρότερο σπίτι)

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ευρωπαϊκές ημέρες-Πολιτιστική κληρονομιά («Το χωριό της Μυκόνου»), επιμέλεια Γρυπάρη Άννα, Καλφάκης Δημήτρης, Χορηγός Δήμος Μυκόνου, εκδόσεις 2007

Φωτογραφικό και Ιστορικό Λεύκωμα (Μύκονος 1880-1960), χορηγός Δήμος Μυκόνου, εκδόσεις 2002

Δικτυακοί τόποι:

el.wikipedia.org

Hellas.teipir.gr

kyklades.blogspot.com

www.agrotravel.gr

www.dive.gr

www.e-mykonos.gr

www.hit360.com

www.holiday.gr

www.holidayshop.gr

www.islasdelegeo.com

www.monogram.gr

www.mykonos.gr

www.mykonosreport.gr

www.mykonostoyr.com

www.zeus.gr

www3.cybex.gr